

ČESKÁ REPUBLIKA

Prezident: Miloš Zeman

Předseda vlády: Andrej Babiš

Diskriminace Romů přetrvávala. Parlament znovu neratifikoval mezinárodní úmluvu o násilí na ženách a nepokročil s návrhem zákona o manželství osob stejného pohlaví. Soudní dvůr EU rozhodl v neprospěch vlády kvůli nepřijetí povinných kvót na uprchlíky. Až 16% dětí na základních školách se údajně nemohlo připojit k online výuce během lockdownu spojeného s pandemií COVIDu-19. Obavy ohledně pokračujících transferů českých zbraní stranám konfliktu v Jemenu přetrvávaly.

ZÁKLADNÍ INFORMACE

České úřady i EU pokračovaly ve vyšetřování údajného střetu zájmů premiéra Andreje Babiše spojeného s evropskými dotacemi získanými pro jeho obchodní zájmy. V březnu, před prvním lockdownem v důsledku pandemie, uspořádaly tisíce lidí demonstraci v hlavním městě Praze, namířenou proti předsedovi vlády a tomu, co považují za jeho destruktivní vliv na státní instituce. Úřadování nového veřejného ochránce práv - ombudsmana, jmenovaného v únoru, vyvolalo kontroverzi. Přes 300 akademiků a právníků podepsalo v dubnu otevřený dopis poukazující na to, že prokazoval nedostatečnou angažovanost v některých problémech, včetně práv menšin.

DISKRIMINACE

Romové

Diskriminace Romů zůstala rozsáhlá, ačkoli nový ombudsman tvrdil, že to byl pouze okrajový problém. Byly podniknuty kroky směrem k implementaci mechanismu pro zajištění kompenzací romským ženám, které byly oběťmi nucené sterilizace. V září vyzvala komisařka pro lidská práva Rady Evropy dolní komoru parlamentu, aby přijala návrh zákona poskytující obětem jednorázovou kompenzaci. Návrh zákona čekal na první čtení na konec roku. V prosinci pořádal Výbor ministrů Rady Evropy pravidelné přezkoumání opatření přijatých k řešení diskriminační segregace Romů ve školách a třídách pro žáky s mentálním postižením (na základě nesplnění rozsudku s D. H. a dalšími proti České republice). Výbor zaznamenal některé pozitivní trendy, ale i nadále se obává, že většina romských žáků vyhodnocených k potřebě individuálních výukových plánů, byla stále vzdělávána mimo běžnou výuku.

Ženy

Parlament neratifikoval Úmluvu Rady Evropy o prevenci a potírání násilí na ženách a domácího násilí (Istanbulská úmluva), ačkoliv byla naplánovaná pro předložení k ratifikaci v roce 2018. Podle skupiny českých nevládních organizací proti násilí na ženách a domácímu násilí vyhledalo lékařskou pomoc

v posledních letech okolo 168 000 obětí domácího násilí ročně. Poskytovatelé služeb zaznamenali nárůst v počtu incidentů domácího násilí během omezení zavedených v důsledku pandemie. Evropský výbor pro sociální práva v červnu veřejně rozhodl (v případě University Women of Europe proti České republice), že pokrok ohledně práva na stejnou mzdu a vyrovnanou reprezentaci žen na rozhodovacích pozicích v soukromých firmách byl nedostatečný. V odpovědi předložila zmocněnkyně pro lidská práva vládě nový návrh strategie pro rovnost žen a mužů v letech 2020 – 2030.

LGBTI+

Parlament znovu nepředložil návrh zákona k hlasování, původně přijatý vládou v roce 2018, který by plně uznal rovnocenné manželství párů stejného pohlaví. Takové páry sice mohou od roku 2006 vstoupit do registrovaného partnerství, to ale neumožňuje společnou adopci a v dalších desítkách atributů se liší od manželství.

PRÁVO NA VZDĚLÁNÍ

Podle České školní inspekce, se přibližně 11-16% dětí na základních školách nemohlo připojit k online výuce během prvního lockdownu kvůli chybějícímu přístupu k internetovému připojení či nevyhovujícímu zařízení, a méně než 1% žáků se nezapojilo do výuky v žádné formě.

PRÁVA UPRCHLÍKŮ, ŽADATELŮ O AZYL A MIGRANTŮ

Vláda pokračovala v odmítání účasti na jakýchkoli snahách o přesunutí uprchlíků v rámci EU, včetně přijetí dětských uprchlíků bez doprovodu. Navzdory řeckým žádostem o přijetí 40 dětí bez doprovodu, tvrdil ministr vnitra, že jediní uprchlíci v Řecku jsou mladí muži, které nepovažoval za děti, protože jim bylo okolo 17 let. Také uvedl, že přijímání mladých mužských uprchlíků ve věku 12-17 let by představovalo vážné bezpečnostní riziko pro zemi. Soudní dvůr EU v dubnu rozhodl, že Česká republika (společně s Polskem a Maďarskem) porušila právo EU tím, že selhala v povinnostech a závazcích přesunout žadatele o azyl a uprchlíky. Evropská komise poslala případ proti třem zemím k soudu v roce 2017 - kvůli odmítání účasti v plánu EU pro nouzové přemístění, které nastavovalo povinné kvóty na přesunutí uprchlíků.

NEZODPOVĚDNÉ VÝVOZY ZBRANÍ

Přetrvaly obavy ohledně pokračujícího vývozu českých zbraní, které by mohly být použity koalicí vedenou Saúdskou Arábií a Spojenými arabskými emiráty v konfliktu v Jemenu, což by mohlo znamenat vážné porušení základních lidských práv a také humanitárního či mezinárodního práva.

SLOVENSKO

Slovenská republika

Hlava státu: Zuzana Čaputová

Hlava vlády: Igor Matovič (v březnu nahradil Petera Pellegriniho)

Diskriminace Romů nadále převládala. Evropský soud pro lidská práva rozhodl ve prospěch dvou romských obětí špatného zacházení ze strany policie. Návrh zákona omezující přístup k potratům byl parlamentem odmítnut.

ZÁKLADNÍ INFORMACE

Parlamentní volby z 29. února skončily vytvořením nové vlády vedené Igorem Matovičem, který byl zvolený díky jeho protikorupčnímu politickému programu. V důsledku pandemie COVIDu-19, vyhlásila vláda v březnu nouzový stav a zavedla rozsáhlá opatření k zastavení šíření viru. V dubnu byl odsouzený bývalý voják za vraždu investigativního novináře Jána Kuciaka a jeho snoubenky Martiny Kušnírové z roku 2018, jejichž smrt rozpoutala rozsáhlé protesty. V září soud osvobodil podnikatele Mariána Kočnera, který byl obviněn z objednání vraždy. Novinář vyšetřoval obvinění z korupce i v souvislosti s obchodními aktivitami Mariána Kočnera.

DISKRIMINACE – ROMOVÉ

Kvůli stigmatizaci romských komunit za hrozbu veřejnému zdraví během pandemie COVIDu-19, nadále předsudky proti Romům a diskriminace přetrvávají. Úřady cílily na romské osady s nepřiměřenými a diskriminačními opatřeními v důsledku viru COVID-19. V dubnu, úřady otestovaly obyvatele některých romských osad na COVID-19 s pomocí armády a nařídily povinnou karanténu pěti romských osad z důvodu ochrany veřejného zdraví. Právní základ pro tyto povinné karantény, vynucené policií a armádou, byl nejasný a vzbudil obavy ohledně svévolného zadržení. Obyvatelé nebyli informováni o délce a podmínkách karantény. Nedostatečný přístup k vodě a hygienickým prostředkům v romských osadách a nedostatek vhodného ubytování jsou dlouhodobé problémy, které nebyly úřady dostatečně řešeny v důsledku covidu-19, kvůli čemuž je dodržování doporučení kvůli veřejnému zdraví komunitou mnohem složitější. V červenci napsal ministr školství Evropské komisi ohledně pokračujícího řízení proti Slovensku kvůli systémové diskriminaci a segregaci romských dětí ve školách. V dopise vláda uznala existenci rasové segregace ve vzdělávání na Slovensku a představila sérii opatření, včetně přípravy právní definice segregace.

NADMĚRNÉ POUŽÍVÁNÍ SÍLY

Stížnosti na nadměrné používání síly a špatné zacházení ze strany policie proti Romům pokračovaly. V květnu ministr vnitra zahájil vyšetřování obvinění, že policisté zbili pět romských dětí, které krátce opustily oblast povinné karantény v obci Krompachy. V lednu rozhodl v případě A. P. proti Slovensku

ve prospěch romského chlapce, který byl vystaven špatnému zacházení ze strany policie v roce 2015 a kritizoval selhání úřadů efektivně vyšetřit jeho stížnost. V březnu požádal oficiálně Evropský soud pro lidská práva o odpověď Slovenska ohledně údajného špatného zacházení se šesti romskými chlapci na policejní stanici v Košicích v roce 2009 (M. B. a ostatní proti Slovensku). V září rozhodl Evropský soud pro lidská práva v případě R. R. a R. D. proti Slovensku, že dva romští obyvatelé osady Moldava nad Bodvou byli podrobeni nehumánnímu zacházení během policejní operace v červnu 2013, při které bylo zraněno přes 30 osob. Evropský soud pro lidská práva také zjistil, že úřady porušily zákaz diskriminace tím, že nevyšetřovaly údajná obvinění z diskriminace.

PRÁVA ŽEN A DÍVEK

Porušování práv žen, často pod rouškou ochrany náboženských a tradičních hodnot, se zvýšilo. Ačkoliv zůstává Slovensko signatářem Úmluvy o prevenci a potírání násilí na ženách a domácího násilí, parlament ji odmítl ratifikovat a v únoru hlasoval o úplném odmítnutí úmluvy.

Po propuknutí pandemie COVIDu-19, hlásily organizace zabývající se násilím na ženách zvýšené počty případů domácího násilí. Veřejná ochránkyně práv vyjádřila obavy ohledně přístupu žen k bezpečné a včasné pohlavní a reprodukční zdravotní péči během pandemie. Někteří poskytovatelé zdravotní péče pozastavily porody, odkazující se na vládní požadavek odložit všechny operace, které nejsou nutné, v důsledku covidu-19. V říjnu parlament odmítl návrh zákona, který by vytvořil nové bariéry na přístup k potratům, a tudíž ohrozil zdraví žen a dívek.

POLSKO

Polská republika

Hlava státu: Andrzej Duda

Hlava vlády: Mateusz Morawiecki

Úřady pokračovaly v narušování nezávislosti soudnictví. Opatření kvůli COVIDu-19 posloužila jako záminka k tvrdému zákroku proti pokojným protestujícím a k omezení přístupu k azylu. Trestní oznámení byla použita k omezení svobody projevu. Na práva LGBTI+ bylo nadále útočeno. Úřady dále omezily přístup k potratům.

ZÁKLADNÍ INFORMACE

Kvůli pandemii COVIDu-19 byly květnové prezidentské volby odloženy na červenec a částečně se konaly korespondenčním hlasováním. V reakci na pandemii, představila v březnu vláda celkový zákaz veřejných shromáždění; v květnu byla povolena shromáždění do 150 lidí; v říjnu se mohlo shromažďovat 10 nebo 25 osob podle oblasti. Legislativa, která měla podpořit podniky a pracovníky ovlivněné pandemií, obsahovala dodatky ohledně nesouvisejících záležitostí. Dodatky zahrnovaly zvýšené tresty za nelegální potraty a za urážení prezidenta.

STÁTNÍ ZASAHOVÁNÍ DO NEZÁVISLOSTI SOUDNICTVÍ

Vláda pokračovala v zavádění právních a politických změn, které podkopávají nezávislost soudnictví. Parlament v lednu přijal nový zákon ukládající přísné restrikce na právo svobody projevu a sdružování soudců. Zákon zakazuje soudcům, aby zpochybňovali pověření soudců jmenovaných prezidentem. Státní zástupce disciplinárního komisaře se snažil v srpnu zahájit disciplinární řízení proti 1 278 soudcům, kteří požádali OBSE (Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě) o dohlížení nad prezidentskými volbami. Mezinárodní kontrola také pokračovala. Několik případů proti Polsku ohledně útoků na soudnictví čekalo na vyřízení u Soudního dvora EU a Evropského soudu pro lidská práva. V září přijal Evropský parlament rezoluci vyjadřující obavy ohledně nezávislosti soudnictví a ohrožování lidských práv v Polsku. V dubnu vydal Soudní dvůr Evropské unie příkaz k předběžným opatřením požadujících, aby vláda okamžitě přerušila svůj nový systém disciplinárních řízení proti soudcům. Úřady nicméně pokračovaly v odmítání zavedení tohoto rozhodnutí a Nejvyšší soud pokračoval ve zkoumání takových disciplinárních případů. Zástupce ministra spravedlnosti uvedl, že Soudní dvůr Evropské unie porušil polskou suverenitu tím, že zasahuje do vnitřních záležitostí. Evropský soud pro lidská práva v září oficiálně požádal o odpověď v případě soudce Igora Tuleya, který napadal disciplinární řízení vedené proti němu jako porušování jeho práv na soukromý život a svobodu projevu. Disciplinární žalobce začal s řízením proti Igorovi Tuleyainovi v roce 2018. Měl, mimo jiné, předložit žádost o předběžný rozsudek od Soudního dvora Evropské unie o

tom, zda byla nová státní legislativa, která podkopává nezávislost soudnictví, v souladu s evropským právem.

SVOBODA SHROMAŽDOVÁNÍ

Pokojní protivládní protestující i nadále čelili pokutám a zadržování, kvůli opatřením proti šíření COVIDu-19, která byla použita k tvrdému zákroku proti některým protestujícím. 21. května, během volební kampaně, zatkla policie stovky pokojných protestujících za protestování v ulicích a uložila vysoké pokuty. Policie pokutami cílila především na protestující, kteří požadovali respektování soudní nezávislosti a na ty, kteří kritizovali nedostatek podpory pro malé podniky během lockdownu kvůli COVIDu-19. Úřady uložily pokuty pokojně protestujícím, kteří demonstrovali proti cenzuře písně před státní rádiovou stanicí Trójka.

SVOBODA PROJEVU A SDRUŽOVÁNÍ

Dva aktivisté byli v červnu obviněni za „krádež a vloupání“ kvůli vyměnění reklamy na autobusové zastávce za plakáty obviňující vládu z manipulování statistik o COVIDu-19. Hrozí jim až deset let ve vězení a případ čeká na vyřízení, ke kterému by mělo dojít na konci roku. V červenci byla ochránkyně lidských práv Elżbieta Podleśna obžalovaná z „urážení náboženské víry“ za údajné držení a distribuci plakátů a samolepek zobrazujících Pannu Marii s duhovou svatozáří. Ministr spravedlnosti a ministr životního prostředí navrhli v srpnu zákon vyžadující po nevládních organizacích deklarovat jakékoliv zdroje zahraničního financování a zveřejňovat je ve veřejném rejstříku.

PRÁVA LGBTI+ OSOB

Rozsáhlá homofobní rétorika od politiků přetrvávala. V červenci podepsal prezident před volbami pamflet proti LGBTI+ právům nazvaný „Rodinná charta“, který slibuje zákaz rovnosti manželství, adopce dětí LGBTI+ lidmi a LGBTI+ vzdělávání ve školách. Policie v srpnu zatkla 48 LGBTI+ aktivistů během pokojného protestu proti vyšetřovací vazbě prominentního aktivisty. Čelili obvinění z „účasti v nezákonném shromáždění“. Vyšetřování pokračovalo na konci roku. Od března 2019, asi 100 místních úřadů přijalo diskriminační rezoluce proti LGBT+, včetně rezolucí explicitně „proti LGBTI ideologii“; některé se odkazují na „tradiční hodnoty“ nebo „rodinná práva“. V červenci odmítla Evropská komise šest žádostí o partnerství u měst, jejichž místní úřady vyhlásily takzvané zóny bez LGBTI nebo přijaly podobné rezoluce. V září oznámila šéfka Evropské komise, že tyto takzvané zóny bez LGBTI jsou ve skutečnosti „zóny bez lidskosti“, pro které není v Evropské unii místo. Podle zprávy Agentury Evropské unie pro základní práva publikované v květnu, 15% LGBTI+ osob v Polsku zažilo fyzický útok nebo sexuální násilí v posledních 5 letech. To bylo nejvíce v EU. Většina nahlášených útoků proti LGBTI+ osobám neskončila žádným stíháním.

SEXUÁLNÍ A REPRODUKČNÍ PRÁVA

Sexuální a reprodukční práva zůstaly pod tlakem. Parlamentní debata byla naplánovaná na duben pro vyjádření se ke dvěma „občanským iniciativám“, které by zavedly trestní sankce za sexuální výchovu ve školách a dále by omezily přístup k potratům. Obrovské protesty se konaly, virtuálně a nebo za dodržování fyzického distancování kvůli COVIDu-19. Členové parlamentu odhlasovali poslání návrhu zákona parlamentním výborům, čímž odložili debaty. Ministr spravedlnosti v červenci oznámil plán na odstoupení od Istanbulské úmluvy, mezinárodní dohody proti násilí na ženách. Vláda otevřeně lobbovala za to, aby ostatní země také vystoupily. Premiér představil plán, aby Ústavní soud přezkoumal slučitelnost úmluvy s polskou ústavou, s tím, že úmluva byla „škodlivá“, protože „obsahovala prvky ideologické povahy“. V říjnu rozhodl polský Ústavní soud, že přístup k potratům na základě „vážné a nenávratné vady plodu nebo nevléčitelné nemoci ohrožující život plodu“ je protiústavní. Rozhodnutí Ústavního soudu tak bude znamenat téměř úplný zákaz potratů v zemi.

PRÁVA UPRCHLÍKŮ A ŽADATELŮ O AZYL

Soudní dvůr Evropské unie v dubnu rozhodl, že Polsko nesplnilo své povinnosti v souvislosti s evropským právem tím, že odmítlo přemístění žadatelů o azyl. Evropský soud pro lidská práva rozhodl v červenci v neprospěch Polska a došel k závěru, že situace na hraničních přechodech dosáhla nehumánního nebo ponižujícího zacházení, protože úřady odmítly přijmout přihlášky o azyl a provedly hromadná odmítnutí, která některé lidi ohrozila nuceným přemístěním na místo, kde jim hrozí vážné porušování lidských práv. Kvůli pandemii COVIDu-19, Úřad pro cizince zastavil přímé klientské služby a podání žádostí o azyl na hraničních přechodech byly omezené.

MAĎARSKO

Maďarská republika

Hlava státu: János Áder

Hlava vlády: Viktor Orbán

Ženy a transgender osoby byli diskriminováni v zákonech i v realitě. Žadatelům o azyl byl odmítnut bezpečný vstup na hranicích a byli vyhoštěni. Změny v zákonu proti šíření COVIDu-19 omezily svobodu projevu a pokojného shromažďování. Vláda pokračovala v podkopávání soudní nezávislosti a veřejné důvěry v soudnictví.

ZÁKLADNÍ INFORMACE

V březnu přijal parlament zákon na ochranu proti pandemii COVIDu-19. Rozšířil vládní moc vládnout dekrety tím, že ji zbavil parlamentní kontroly bez udání jasného data ukončení. Zatímco byl zákon v polovině června nahrazen, vláda pokračovala v prosazování řady bezprecedentních opatření umožňující omezení lidských práv, jako je právo pokojné shromažďování, dále omezila přístup z azylu. V září Evropská komise zveřejnila svoji první zprávu o právním státu na základě vážné obavy ohledně Maďarska. Nezávislost soudnictví byla atakována útoky od nejvyšších členů vlády, kteří napadali konečné rozsudky v oficiálních vládních komunikacích a v médiích. Postupné narušení vnitřní organizační nezávislosti soudnictví bylo ignorováno, což i nadále může mezi soudci způsobovat obavy ze msty výkonnou mocí.

DISKRIMINACE

Parlament v květnu zakázal právní uznání pohlaví transgender a intersex osobám. Nově požaduje registraci pohlaví při narození podle biologických markerů a chromozomů, což později nesmí být změněno. To znamená, že transgender lidé nebudou moci měnit své pohlaví na oficiálních dokumentech a certifikátech, aby to odpovídalo jejich identitě. V červenci rozhodl Evropský soud pro lidská práva, že Maďarsko porušilo právo na respektování soukromého a rodinného života transgender muže z Íránu. V Maďarsku byl uznán jako uprchlík za pronásledování kvůli jeho pohlavní identitě, přesto ale úřady odmítly zákonné uznání jeho pohlaví a jména. V prosinci schválil parlament zákon zakazující LGBTI+ lidem právo na adopci, společně s diskriminačními úpravami ústavy specifikující, že „matka je žena a otec je muž“ a, že Maďarsko „chrání vlastní identitu dětí podle pohlaví při narození“.

Ženy - V květnu potvrdila Curia (nejvyšší maďarský soud), že porodnice v nemocnici ve městě Miskold diskriminovala těhotnou romskou ženu ze znevýhodněných poměrů s nízkými příjmy, jejíž doprovod k porodu si byl nucen koupit a nosit „těhotenský oděv“ z hygienických důvodů. Tokové případy často končí tím, že romské ženy je nuceny porodit bez podpory jejího doprovodu. Soud přikázal ukončení takové praxe. Genderová diskriminace na pracovišti a trhu práce zvláště ovlivňuje těhotné ženy a ženy s malými dětmi, které se chtějí

vrátit do práce. Úřady nezajistily přístup k účinným náhradám za nezákonné ukončení zaměstnání.

NÁSILÍ NA ŽENÁCH A DÍVKÁCH

V květnu parlament přijal politickou deklaraci vyzývající vládu, aby neratifikovala Úmluvu Rady Evropy o prevenci a potírání násilí na ženách a domácího násilí (Istanbulská úmluva) navzdory původnímu podepsání v roce 2014.

PRÁVO NA VZDĚLÁVÁNÍ

V lednu spustila vláda koordinační, komunikační a mediální kampaň na zdiskreditování 63 romských bývalých studentů základní školy ve městě Gyöngyöspata, kteří vzali úspěšně k soudu svůj případ kvůli segregované a nižší kvalitě vzdělání. Navzdory vládní kampani, Curia v květnu potvrdila, že kompenzace, které jim byly uděleny, musí být kompletně zaplacený bez odkladu. Výbor OSN pro práva dítěte vyjádřil v květnu vážné obavy kvůli pokračující segregaci romských dětí ve speciálním vzdělávání, rostoucímu rozdílu ve vědomostech mezi romskými a ne-romskými dětmi a nedostatku dat o romských dětech ve vzdělávání. Nové národní osnovy, které byly přijaty bez konzultace s širokou veřejností navzdory rozšířeným protestům pedagogických pracovníků, byly v září představeny na základních a středních školách. Mezi zářím a listopadem studenti na Univerzitě divadelního a filmového umění v Budapešti obsadili školu k protestu proti vládou kontrolované restrukturalizaci vlastnictví a managementu což, jak tvrdili, omezilo akademickou svobodu. Několik prominentních vyučujících rezignovalo. Soudní dvůr Evropské unie v říjnu rozhodl, že Maďarsko porušilo evropské právo ohledně akademické svobody kvůli změně v zákonu o vyšším vzdělání z roku 2017, což donutilo Středoevropskou univerzitu odejít ze země.

SVOBODA PROJEVU, SDRUŽOVÁNÍ A SHROMAŽĎOVÁNÍ

Zákon přijatý v březnu zvýšil tresty za zločiny „sdělování nebo předávání nepravdivých informací“ spojených s pandemií COVIDu-19 a následnými kroky vlády. Zákon zavedl zločin maření výkonu karantény nebo nařízené izolace. V polovině června byla přijata nadnárodní ustanovení pozměňující platná pravidla během „stavu lékařské pohotovosti“, a dává vládě možnost, aby svévolně omezovala práva na svobodu pohybu a pokojného shromažďování. Také v červnu rozhodl Soudní dvůr Evropské unie, že omezení v zákoně o transparentnosti organizací podporovaných ze zahraničí, mířeného proti financování organizací občanské společnosti ze zahraničí, porušil právo EU. V červenci rezignoval redakční tým téměř 100 novinářů z Indexu, největšího nezávislého online novinového portálu v zemi, jako reakce na propuštění šéfredaktora. Redaktoři veřejně oznámili, že jejich nezávislost byla, po převzetí reklamní části portálu mediálním manažerem s úzkými vazbami na vládu, v

ohrožení.

BĚLORUSKO / BELARUS

Tento rok byl charakterizován opakujícími se nenásilnými protesty, následujícími prezidentské volby v srpnu. Při protestech docházelo k nejmasivnějším zákrokům proti svobodě projevu, pokojnému shromažďování a sdružování, v historii Běloruska po získání nezávislosti. Opoziční kandidáti, jejich kampaňové týmy a příznivci, byli zatýkáni na základě falešných obvinění nebo násilně vyhošťováni. Policie používala nadměrnou a nevybíravou sílu k rozpuštění demonstrací. Zadrženy byly desítky tisíc pokojných demonstrantů i kolemjdoucích a mnoho z nich bylo mučeno nebo s nimi bylo špatně zacházeno. Novináři, zdravotníci, studenti, vedoucí odborů a další byli rovněž terčem zatčení, bití a stíhání. Rozsudky trestu smrti byly v zemi nadále ukládány.

Zhoršující se ekonomický výhled, špatné zvládnání pandemie COVIDu-19 a četné šokující komentáře prezidenta Alexandra Lukašenka, mimo jiné, vedly k dramatickému poklesu jeho popularity. V přípravě na prezidentské volby 9. srpna učinil nenávistné výroky v prohlášeních vysílaných v televizi během hlavního vysílacího času, zatímco eskalovala svévolná zatýkání, politicky motivovaná stíhání a další represe proti opozičním kandidátům a jejich příznivcům, politickým aktivistům a občanské společnosti i nezávislým médiím. Opoziční hnutí kolem prezidentské kandidátky Svjatlany Cichanouské přivedla ženy do popředí rychle se rozvíjejícího protestního hnutí, které se rozšířilo po celé zemi a společnosti. Prezident Alexandr Lukašenko mluvil o svém "drsném vítězství" (vítězství s ohromným náskokem), přestože výsledek byl silně zpochybněn nejen Svjatlanou Cichanouskou, ale i mnoha nezávislými sledovateli voleb byl považován za podvodný. OBSE, které bylo zabráněno sledovat volby, zaznamenala důvěryhodné zprávy o rozsáhlých nesrovnalostech a závažných správních pochybeních. Protesty proti průběhu voleb a jejich výsledkům rychle zaplavily Bělorusko a navzdory brutálním zásahům za strany státních orgánů byly velmi pokojné. Jednotlivci, považováni za představitelů protestních názorů, byli rychle zatčeni nebo násilně donuceni k exilu. Vztahy s velkou částí mezinárodního společenství se drasticky zhoršily a byly zavedeny cílené sankce proti řadě běloruských úředníků zapojených do porušování voleb a lidských práv. Rusko vyjádřilo podporu běloruským orgánům poskytnutím finanční pomoci.

SVOBODA PROJEVU

Právo na svobodu projevu bylo výrazně omezeno v pokusu potlačit veškerou opozici i nesouhlas, a to i prostřednictvím zacílení na jednotlivce, média, legislativní změny, administrativní tlak a použití technických prostředků, jako jsou cílené výpadky internetu. Média zůstala pod přísnou vládní kontrolou.

Nezávislí novináři a mediální organizace byli obtěžováni a bránilo se jim v provádění jejich legitimní práce. Místní pozorovatelé zdokumentovali více než 400 takových případů, včetně zatčení, mučení a jiného špatného zacházení s pracovníky médií, pouze mezi květnem a říjnem. Mezinárodním sdělovacím prostředkům byly odmítnuty nebo zrušeny akreditace, aby bylo zabráněno necenzurovaným zprávám. Domácí noviny, jako například Komsomolskaja pravda v Bělorusku, čelily odmítnutí ze strany státem kontrolovaných tiskáren, aby jim bylo zamezeno tisknout materiály kritizující úřady. Hlavní online zpravodajství TUT.by mělo úřady pozastavenou licenci. Natallia Lyubneuskaya, novinářka pracující pro nezávislé noviny Nasha Niva, byla jednou z nejméně tří novinářů, na které policie vystřelila gumovými kulkami 10. srpna. Její zranění vyžadovala chirurgický zákrok a byla hospitalizována po dobu 38 dnů. Několik bloggerů a novinářů bylo terčem politicky motivovaných trestních stíhání, včetně spoluautora populárního kanálu Telegramu Ihara Losika, který byl 25. června zatčen na základě domnělých obvinění. Úřady tlačily na poskytovatele internetu a uložily téměř úplné zastavení mobilního internetu během prvních tří dnů povolebních protestů - a následně během týdenních protestů - aby zabránily koordinaci demonstrací a narušily výměnu informací. Na webové stránky nezávislých médií byla běžně ukládána omezení přístupu. Názory kritizující režim se rozšířily do všech sektorů společnosti, a byly brutálně a přímo potlačeny. Studenti, akademici, sportovci, náboženské a kulturní osobnosti i zaměstnanci státních podniků byli ze svých funkcí vyloučeni nebo vyhozeni a mnozí čelili správním nebo dokonce trestním sankcím za to, že mluvili proti úřadům a režimu, podporovali pokojné protesty nebo se účastnili stávek. Ženy s nesouhlasnými názory čelily represím a byly terčem hrozeb sexuálního násilí nebo umístění jejich dětí do státní péče.

SVOBODA SHROMAŽĎOVÁNÍ

Právo na svobodu shromažďování bylo nadále přísně omezeno. Sankce ukládané pokojným protestujícím byly podle správního práva často mnohem přísnější, než sankce aplikované na určité trestné činy. Na začátku roku byly desítky aktivistů pokutovány nebo odsouzeny ke „správnímu zatčení“, včetně zdoluhavých po sobě jdoucích několikanásobných období 15 dnů (zákonné maximum) za „správní delikty“, údajně spáchané během pokojných protestů na konci roku 2019. Celkově mezi začátkem prezidentské kampaně v květnu a volbami byly svévolně zadrženy stovky pokojných demonstrantů, online aktivistů, nezávislých novinářů a dalších desítky osob dostaly pokuty nebo „Správní zatčení“. Stovky tisíc Bělorusů vycházely po volbách pravidelně a pokojně protestovat do ulic po celém Bělorusku, desítky tisíc byly zatčeny a stovky byly vystaveny mučení a jinému špatnému zacházení. Amnesty byla přímo svědkem neopodstatněné, svévolné a brutální povahy řady těchto zatčení. Jen mezi 9. a 12. srpnem vláda potvrdila zadržení 6 700

demonstrantů. Po celé zemi každý týden pokračovaly mírové protesty, a to jak na ulicích, tak ve vládou vlastněných podnicích, divadlech, univerzitách i jinde. Do poloviny listopadu odhadovaly oficiální i nezávislé zdroje, že bylo zadrženo více než 25 000 lidí, včetně mnoha kolemjdoucích a novinářů. Opakovaně bylo během jediného dne zadrženo více než 1 000 lidí. Místní organizace pro lidská práva zdokumentovaly více než 900 trestních případů, s nejméně 700 osobami čelícími obvinění. Policie (často v civilu) používala nepřiměřenou a nevybíravou sílu, včetně gumových projektilů vystřelovaných na krátkou vzdálenost do davů, paralyzujících zábleskových granátů, chemických dráždivel, vodních děl, automatických střelných zbraní se slepými náboji, obušků a dalších prostředků k rozeznání pokojných davů a zadržení jednotlivců. Nejméně čtyři lidé byli zabiti vládními silami a několik dalších zemřelo za podezřelých okolností. Zatímco mnoho demonstrantů a kolemjdoucích bylo napadeno náhodně a svévolně, jiní byli zadrženi za svou pracovní činnost, včetně pracovníků médií dokumentujících události nebo zdravotníků, kteří se dobrovolně starali o zraněné. Na jiné bylo cíleno kvůli jejich sexuální identitě. 26. září, byla zadržena obhájkyň lidských práv Victoria Biran cestou na demonstraci poté, co byla policisty označena za LGBTI+ aktivistku a odsouzena k 15dennímu „správnému zadržení“.

SVOBODA SDRUŽOVÁNÍ

Úřady vedly kampaň brutálního pronásledování proti všem formám nezávislého sdružování, zaměřeného na ochranu lidských práv a pokojnou opozici vůči režimu. Množství lidí bylo vystaveno zatčení, nepodloženému trestnímu stíhání nebo „správnému zadržení“, vyhrožování vězením a násilným exilem. Dne 6. května byl populární bloger a kandidát na prezidenta Syarhei Tsikhanouski podroben 15dennímu neopodstatněnému správnému zadržení, aby se zabránilo jeho kandidatuře, což pro jeho manželku Svyatlanu Tsikhanouskou bylo výzva, aby kandidovala ona sama. Další nadějný prezidentský kandidát, Viktor Babaryka, jeho syn Eduard Babaryka, členové jeho týmu a bývalí kolegové, byli také zadrženi na základě smyšlených ekonomických obvinění, aby byl vyloučen z voleb a režim tím varoval ostatní prezidentské kandidáty. Rada pro koordinaci opozice, kterou zřídila Svyatlana Tsikhanouska a kterou vedlo předsednictvo sedmi lidí, byla obviněna za „pokus o uchopení moci“ prezidentem Lukašenkem a 20. srpna bylo zahájeno vyšetřování podle článku 361 trestního zákoníku („vyzývá k akcím směřujícím k oslabení národní bezpečnosti“). Do konce roku byli všichni členové předsednictva zatčeni nebo donuceni odejít do exilu, stejně jako mnoho jejich spolupracovníků. Dne 7. září úřady unesly vůdkyni opozice Maryii Kalesnikavovou a odvedly ji a dva kolegy na hranici Ukrajiny, kde po nich požadovali, aby opustili zem nebo jim bude hrozit uvěznění. Kolegové přešli na Ukrajinu, ale Maryia Kalesnikava si roztrhala svůj pas, aby zabránila vyhoštění. Zůstala dva dny v nepotvrzené izolaci, poté byla

vzata jako podezřelá z trestného činu na základě vykonstruovaných obvinění, stejně jako další člen předsednictva Maksim Znak. Marfa Rabková z nevládní organizace Středisko pro lidská práva „Viasna“ byla zatčena 17. září jako podezřelá z trestného činu „přípravy hromadných nepokojů“ v souvislosti s její prací v oblasti lidských práv. Vedoucí Nezávislého běloruského odborového svazu Anatolij Bakun byl opakovaně svévolně zadržován v souvislosti s politickými stávkami v běloruském dole v Salihorsku a následně odsouzen na celkem 55 dní „správního zatčení“ za porušení zákona o hromadných shromážděních. Tři další odboroví aktivisté, Yury Karzun, Syarhei Charkasau a Pavel Puchena, si od září do listopadu odseděli po 45 dní za stejný „přestupek“.

MUČENÍ A JINÉ ŠPATNÉ ZACHÁZENÍ

Úřady systematicky používaly mučení a další špatné zacházení proti lidem zadrženým během protestů, včetně účastníků, novinářů a přihlížejícím. Místní a mezinárodní skupiny zdokumentovaly stovky případů po celé zemi. Experti OSN na lidská práva obdrželi 450 svědectví o špatném zacházení se zadrženými, podloženými fotografiemi, videi i lékařskými zprávami, dokumentující děsivé případy násilí a zneužívání. Popisují, jak byli demonstranti mučeni a špatně se s nimi zacházelo během zatčení, přepravy a zadržování v extrémně přeplněných zařízeních. Demonstranti byli ponižováni, brutálně bití, vystaveni sexuálnímu násilí, a to i ženy a nezletilí. Dále byli během dlouhého zadržování zbaveni přístupu k jídlu, čisté vodě a lékařské péči. Zadrženým bylo rovněž odepřeno právo informovat své příbuzné o svém pobytu, v některých případech po celou dobu „správního zatčení“, a byl jim také odepřen přístup k právníkům. Balíky a dopisy byly zadržovány a bylo zabaveno teplé oblečení a hygienické potřeby, a to i pro menstruuující ženy. Běloruské orgány připustily, že obdržely asi 900 stížností na násilí a zneužívání ze strany policie v souvislosti s protesty, ale do konce roku nebylo zahájeno ani jedno vyšetřování trestného činu, ani z příslušných porušení zákona nebyl žádný z policistů obviněn.

PRÁVO NA ZDRAVÍ

Počáteční reakce vlády na pandemii byla neadekvátní. Prezident Alexandr Lukašenko popíral COVID-19 jako „psychózu“, obvinil první potvrzené oběti z jejich vlastního životního stylu, doporučil jako léčebný prostředek řízení traktoru, vodku a návštěvy sauny a odmítl zavést velká omezení.

TREST SMRTI

Bělorusko zůstalo jedinou zemí v Evropě a bývalém Sovětském svazu, která ukládala tresty smrti. Na konci roku byli nejméně čtyři muži v cele smrti a byly vyneseny nejméně tři rozsudky smrti; dva z nich byli bratrům ve věku 19 a 21 let. Nebyly hlášeny žádné popravy.

RUSKO / RUSSIA

Pandemie COVIDu-19 odhalila dramaticky nedostatečné zdroje ve zdravotnictví. Úřady využily pandemii jako záminku k pokračování v potlačování veškerého nesouhlasu, mimo jiné prostřednictvím novely vágně formulovaného zákona o „falešných zprávách“ a zprísnění omezení veřejných shromáždění. Pokojní demonstranti, obránci lidských práv a občanští i političtí aktivisté čelili zatýkání a stíhání. Pronásledování Svědků Jehovových zesílilo. K mučení nadále docházelo, stejná zůstala téměř úplná beztrestnost pachatelů. Právo na spravedlivý proces bylo běžně porušováno, zatímco právní úpravy vedly k dalšímu snížení soudní nezávislosti. Zprávy o domácím násilí prudce vzrostly během pandemie COVIDu-19, zatímco návrh zákona o domácím násilí zůstal zastaven v parlamentu. LGBTI+ lidé nadále čelili diskriminaci a pronásledování. Tisíce pracovníků z řad migrantů přišly během pandemie o práci, ale kvůli uzavření hranic nemohly odejít. Objevily se důkazy potvrzující obvinění ruských sil z válečných zločinů v Sýrii.

Hospodářský pokles způsobený klesajícími cenami ropy, snižujícími se investicemi a zahraničními sankcemi, a také zhoršený pandemií COVIDu-19, vedl k dalšímu chudnutí části populace. Nespokojenost se šířila pomalým, ale stálým nárůstem protestů. Vláda neustále ignorovala narůstající obvinění z korupce na všech úrovních. Opatření ohlášená prezidentem Vladimírem Putinem a jeho vládou, stejně jako prodloužená plně placená dovolená pro všechny pracovníky v reakci na COVID-19, nedokázala vyřešit širší obavy lidí. Úřady zavedly několik dodatků k ústavě se zjevným účelem odstranit právní omezení účasti prezidenta Putina v budoucích prezidentských volbách. Rusko si zachovalo silný vliv na své bezprostřední sousedy a jeho okupace Krymu a dalších území pokračovala.

PRÁVO NA ZDRAVÍ

Pandemie COVID-19 dále zatěžovala systém zdravotní péče a odhalila systémově nedostatečné zdroje. V celé zemi byl často hlášen nedostatek nemocničních lůžek, klíčových ochranných a lékařských pomůcek i léků spolu se zpožděnými mzdami zdravotnických pracovníků. Oficiální a nezávislá čísla o míře infekce a úmrtnosti se značně lišila, což svědčí o nedostatečné transparentnosti ze strany vlády. Lidé z řad zdravotníků a jiných skupin, kteří o situaci informovali, čelili odvetám, včetně disciplinárních řízení a stíhání za „falešné zprávy“. Doktorka Tatyana Revvaová byla svévolně pokárána a hrozilo jí propuštění z práce poté, co si opakovaně stěžovala na nedostatek a neadekvátnost ochranných prostředků. Policie zvažila a zamítla obvinění z „falešných zpráv“ na základě stížnosti hlavního lékaře nemocnice.

Vězeňské podmínky - zdravotní péče a hygienická opatření ve věznicích zůstaly nedostatečné a pandemie se dále zhoršovala. Přestože úřady zavedly restriktivní a dodatečná hygienická opatření, nepřijaly kroky ke snížení vězeňské populace. Oficiální údaje o výskytu COVIDu-19 ve věznicích byly nezávislými pozorovateli považovány za nespolehlivé.

SVOBODA SHROMAŽĎOVÁNÍ

Svoboda pokojného shromažďování zůstala omezena dalšími opatřeními zavedenými v prosinci. Pravidla týkající se veřejných shromáždění a demonstrací jedné osoby byla dále omezena v reakci na pandemii a některé regiony je úplně zakázaly. Veřejné protesty byly obvykle malé, ale pravidelné, navzdory odvetným opatřením. Počet zatčených a stíhaných demonstrantů prudce vzrostl. 15. července bylo v Moskvě svévolně zatčeno více než sto pokojných demonstrantů proti ústavním změnám a moskevská policie nejméně tři z nich vážně zbilá. Desítky byly vysoce pokutovány nebo zadržovány po dobu pěti až čtrnácti dnů. Červencové zatčení Sergeje Furgala, který v roce 2018 porazil prokremského kandidáta na zvolení do pozice guvernéra v regionu Dálného východu Khabarovsk, vedlo každý týden k pokojným masovým protestům v Khabarovsku a k solidárním demonstracím napříč Ruskem. Nezvykle bylo desítkám tisíc osob opakovaně povoleno pochodovat v Khabarovsku, než policie zatkla 18. července první demonstranty. 10. října policie protest poprvé rozehnala a zatkla nejméně 25 lidí, přičemž nejméně pět bylo později odsouzeno na několik dní ve vazbě. Protesty v Khabarovsku pokračovaly i na konci roku. V prosinci byl po svém uvěznění v roce 2019 za „opakované narušování“ předpisů o veřejných shromážděních propuštěn pokojný protestující Konstantin Kotov. V lednu Ústavní soud nařídil přezkoumání jeho případu a v dubnu snížil moskevský soud jeho trest ze čtyř let na 18 měsíců. Mezi další stíhané za stejný trestný čin patřila politická aktivistka Yulia Galyaminová, která byla v prosinci potrestána dvouletým podmíněným trestem, aktivista Vyacheslav Egorov stojící před soudem v Kolomně a protestující Aleksandr Prikhodko z Khabarovska. V prosinci byl případ Aleksandra Prikhodka zrušen. I když policie běžně používala proti demonstrantům nepřiměřenou a zbytečnou sílu, umožnila také násilí proti demonstrantům ze strany jiných skupin. V Kushtau v Baškirii byli míroví ekologičtí aktivisté, kteří se postavili proti projektu místní těžby, opakovaně a beztrestně napadeni pracovníky soukromé bezpečnostní služby, příležitostně pracující společně s policií. Později, dne 9. srpna, přibližně 30 členů soukromé bezpečnostní služby a dalších 100 maskovaných mužů, zaútočilo na 10 aktivistů v oblasti životního prostředí. Policie, která byla přivolána, ale nezasáhla. To vyvolalo další místní protesty, které si nakonec vynutily uzavření těžebního místa na konci srpna.

SVOBODA PROJEVU

Omezování svobody projevu pokračovalo. Dodatky takzvaného zákona o „falešných zprávách“, které byly poprvé přijaty v roce 2019, kriminalizovaly šíření „vědomě nepravdivých informací o okolnostech představujících ohrožení životů a bezpečnosti občanů nebo o opatřeních vlády na ochranu populace“. Jednotlivcům hrozí až pětiletý trest odnětí svobody, pokud šíření informací povede k ublížení na zdraví nebo smrti, s obrovskými pokutami pro média. Stovky lidí dostaly pokutu ve správním řízení a nejméně 37 z nich bylo podle tohoto zákona trestně stíháno, mnozí z nich byli kritiky režimu či občanskými aktivisty, novináři nebo blogery. Bylo stíháno nejméně pět médií. Novinám Novaja Gazeta a jejich šéfredaktorovi byly dvakrát, v srpnu a září, uloženy pokuty za publikace textů o COVIDu-19 a nařízeno vymazání příslušných online článků.

Novináři - Obtěžování, stíhání a fyzické útoky na novináře pokračovaly. 30. června zaútočila policie v Petrohradě na reportéra Davida Frenkela ve volební místnosti a zlomila mu paži. 15. října byl novinář z Khabarovsku Sergej Plotnikov unesen maskovanými muži, zahnán do lesa, zbit a vystaven předstírané popravě. Incident oznámil policii jakmile byl propuštěn, ale do konce roku nebyl informován o žádném vyšetřování. Novinářka z Nižního Novgorodu Irina Slavinová čelila pravidelnému obtěžování ze strany úřadů. 1. října byl její domov přepaden a prohledán. Policie ji následně předvolala jako svědka v trestním řízení proti místnímu aktivistovi podle zákona o „nežádoucích organizacích“. 2. října po sebepoškození zemřela na protest před regionálním policejním ředitelstvím. 6. července odsoudil vojenský soud v Pskově novinářku Svetlanu Prokopievovou za „veřejné ospravedlňování terorismu“ a udělil jí pokutu 500 000 RUB (6 300 USD) za její veřejné komentáře k represivní politice, které údajně mohly motivovat 17letého mladíka, aby se vyhodil do povětří v blízkosti budovy Federální bezpečnostní služby v Arkhangelsku.

Internet - Cenzura internetu pokračovala. V červnu Evropský soud pro lidská práva (ESLP) ve věci Vladimir Kharitonov proti Rusku a dalších třech případech rozhodl, že opatření blokující internet jsou „nepřiměřená a svévolná“, a porušily právo předávat a přijímat informace. Soud v Moskvě v srpnu pokutoval Google částkou 1,5 milionu RUB (18 899 USD) a v prosinci 3 miliony RUB (40 580 USD) za jeho vyhledávač uvádějící „nebezpečný obsah“, který zakazují ruské úřady. V prosinci podepsal prezident Putin zákon zavádějící sankce na zahraniční internetové platformy za blokování ruského mediálního obsahu. Další zákon přijatý v prosinci zavedl trest odnětí svobody za urážku na cti spáchanou prostřednictvím internetu.

Represe nesouhlasu - Opoziční aktivisté a další nesouhlasné hlasy čelili závažným odvetám. V rámci politicky motivovaného trestního řízení proti protikorupčnímu fondu opozičního vůdce Alexeje Navalného bylo v lednu zmrazeno 126 bankovních účtů jeho spolupracovníků a následovaly trestní a občanská obvinění proti Alexeji Navalnému a dalším. 20. srpna onemocněl Alexej Navalnyj při letu z Tomsku. Byl naléhavě hospitalizován a poté letecky převezen do Německa, kde mu byla diagnostikována otrava vojenskou nervovou látkou. Ruské orgány tuto otravu nevyšetřily. Sibiřský šaman a aktivista Aleksandr Gabyshev, který slíbil, že „očistí“ Kreml od prezidenta Putina, byl 12. května uzavřen v psychiatrické léčebně poté, co odmítl test na COVID-19. Propuštěn byl 22. července po kritice v Rusku i v zahraničí. V červnu byl politický bloger Nikolay Platoshkin odsouzen k domácímu vězení kvůli obviněním z „výzev k hromadným nepokojům“ a šíření „vědomě nepravdivých informací“ při plánování pokojného protestu proti ústavním dodatkům.

OBRÁNCI LIDSKÝCH PRÁV

Obtěžování, pronásledování a fyzické útoky na obránce lidských práv zůstaly na každodenním pořádku. Aktivistky Alexandra Korolevová z Kaliningradu a Semyon Simonovová ze Soči byly obviněny a čelily možnému uvěznění za neplacení svévolných a vysokých pokut jejich příslušnými nevládními organizacemi. Novinářka Elena Milashinová a právnička Marina Dubrovinová byly 6. února napadeny davem v hotelu ve městě Grozny v Čečensku. V březnu bylo zahájeno formální vyšetřování, které však bylo zjevně neúčinné. Mezitím čečenský vůdce Ramzan Kadyrov beztrestně a neskrývaně vyhrožoval Eleně Milashinové smrtí. Odvolání právníka Mikhaila Benyashova proti jeho odsouzení za trestný čin - což by mohlo vést k vyškrtnutí ze seznamu advokátů - začalo v říjnu a ještě na konci roku pokračovalo.

SVOBODA SDRUŽOVÁNÍ

Zákony o „zahraničních agentech“ a „nežádoucích organizacích“ byly aktivně používány k potírání nezávislých nevládních organizací, zbavování je financování a přísnému postihování jejich členů. V prosinci byly podepsány další drakonické změny právních předpisů, včetně rozšíření ustanovení o „zahraničních agentech“ na zaměstnance nevládních organizací, neregistrované skupiny a jednotlivce. V dubnu byla vzdělávací nevládní organizace Projectoria nucena zaregistrovat se jako „zahraniční agent“, aby se vyhnula pokutám, zatímco její zahraniční dárce Project Harmony byl prohlášen za „nežádoucího“. V říjnu byla aktivistka Yana Antonovová z Krasnodaru odsouzena k 240 hodinám nucené práce za spolupráci s „nežádoucí organizací“, opětovné zveřejňování materiálů pod značkou Open Russia online

a za účast při demonstracích jedné osoby. Následně byla znovu pokutována v rámci nového správního řízení.

SVOBODA NÁBOŽENSTVÍ A VÍRY

Stíhání Svědků Jehovových na základě obvinění z „extremismu“ eskalovalo, a to i na okupovaném Krymu, s rostoucím počtem odsouzení a delších trestů. Na konci roku bylo 362 lidí vyšetřováno nebo postaveno před soud, 39 bylo odsouzeno a šest bylo uvězněno. Například Artem Gerasimov byl na Krymu při červnovém odvolání odsouzen k odnětí svobody na šest let a pokutě 400 000 RUB (5 144 USD).

MUČENÍ A DALŠÍ ŠPATNÉ ZACHÁZENÍ

Mučení a jiné druhy špatného zacházení zůstaly všudypřítomné a počet odsouzených pachatelů byl zanedbatelný. Trestní stíhání byla typicky za „zneužití pravomoci“ a vyústila v mírné tresty. Dvanáct bývalých vězeňských zaměstnanců z kolonie Jaroslavl bylo odsouzeno k trestu odnětí svobody až na čtyři roky a tři měsíce poté, co uniklé video ukázalo, že byl v roce 2017 zbit vězeň. Šest z nich bylo okamžitě propuštěno z důvodu doby již strávené ve vězení. Bývalý vedoucí a zástupce vedoucího kolonie byli osvobozeni.

NESPRAVEDLIVÉ SOUDY

Porušování práva na spravedlivý proces bylo nadále běžné. Zadrženým bylo odepřeno setkání se svými právníky a řada soudních řízení byla i nadále uzavřena pro veřejnost, přičemž pandemie COVIDu-19 byla často zneužívána jako záminka. V únoru, respektive v červnu, dostalo sedm mladých mužů z Penzy a dva z Petrohradu tresty odnětí svobody až 18 let na základě vykonstruovaných obvinění z terorismu kvůli jejich údajnému zapojení do neexistující organizace zvané „Síť“. Byla ignorována četná obvinění z mučení a dalšího špatného zacházení i vykonstruovaných důkazů. Ústavní a legislativní změny dále narušovaly právo na spravedlivý proces, mimo jiné tím, že prezidentovi bylo svěřeno právo jmenovat soudce ústavního a nejvyššího soudu a iniciovat jmenování všech federálních soudců i propuštění vyšších federálních soudců.

Boj proti terorismu - Protiteroristické právní předpisy byly široce zneužívány a často se zaměřovaly na dissent. Novinář Abdulmumin Gadzhiev z Dagestánu zůstal ve vazbě kvůli vykonstruovanému obvinění z financování terorismu a účasti v teroristických i extremistických organizacích. Jeho soud začal v listopadu. Na okupovaném Krymu byla k uvěznění etnických krymských Tatarů široce používána obvinění z členství v islamistické organizaci Hizb-ut-Tahrir

(Rusko ji v roce 2003 označilo za „teroristické“ hnutí). V červnu prohrál krymský obránce lidských práv Emir-Usein Kuku odvolání proti svému 12letému trestu odnětí svobody. V září byl na 14 let odsouzen další krymský obránce lidských práv Server Mustafayev. Taktéž v září prohrálo odvolání 19 mužů z Ufa v Bashkirii, kteří byli odsouzeni za údajné členství v Hizb-ut-Tahrir a byli odsouzeni na 10 až 24 let; u jednoho obžalovaného byl trest snížen o rok.

NÁSILÍ PROTI ŽENÁM A DÍVKÁM

Návrhy na zavedení legislativy týkající se domácího násilí zůstaly pozastavené v parlamentu, zatímco nevládní organizace hlásily prudký nárůst domácího násilí po zavedení opatření kvůli pandemii COVIDu-19. V červnu ESLP rozhodl ve věci Polshina proti Rusku, že nedostatky v právním systému souvisejícím s domácím násilím porušily zákazy mučení a diskriminace. Soud zdůraznil soustavné selhávání Ruska vyšetřovat zneužívání a mnohaletou toleranci „klimatu, které napomáhá domácímu násilí“.

PRÁVA LGBTI+ OSOB

LGBTI+ lidé nadále čelili diskriminaci a pronásledování. Ústavní dodatky předefinovaly manželství jako „svazek mezi mužem a ženou“, čímž posílily stávající omezení manželství osob stejného pohlaví a následná omezení, včetně adopce páry stejného pohlaví. Aktivistka za práva LGBTI+ osob Julia Tsvetková byla pokutována částkou 75 000 RUB (1 014 USD) za zveřejnění svých kreseb na podporu párů stejného pohlaví a čelila dalším trestům, včetně pokračujícího stíhání za "pornografii" související s jejími kresbami těla představujícími ženské genitálie.

PRÁVA MIGRANTŮ

Více než třetina pracovních migrantů ze zahraničí uvedla, že přišli o práci kvůli pandemii COVIDu-19, a tisíce uvízly v Rusku kvůli souvisejícímu uzavření hranic. V dubnu prezidentský dekret uvolnil pravidla pro pracovní povolení a pravidla pro pobyt pro migranty i uprchlíky a dočasně pozastavil násilné návraty cizinců a osob bez státní příslušnosti. Některé regionální úřady zastavily dočasné zadržování migrantů, přestože byla také oznámena nová rozhodnutí o násilném návratu.

NEZÁKONNÉ ÚTOKY

Důkazy zahrnující svědectví, videa, fotografie a satelitní snímky sedmi leteckých útoků proti zdravotnickým zařízením i školám ruskými silami a čtyř

syrskými či ruskými silami od května 2019 do února 2020 v Sýrii, potvrdily obvinění ze závažného porušení mezinárodního humanitárního práva rovnající se válečným zločinům.

ČÍNA / CHINA

Rok 2020 byl ve znamení tvrdých zákroků proti obráncům lidských práv, disidentům a etnickým menšinám. Začátek roku zaznamenal vypuknutí ohniska COVIDu-19 ve Wu-chanu. Lidé požadovali svobodu projevu i transparentnost poté, co úřady vyhrožovaly zdravotníkům za varování před virem. V OSN byla Čína silně kritizována a bylo na ní naléháno, aby umožnila okamžitý, smysluplný a neomezený přístup do Sin-ťiangu. Přísná omezení svobody projevu pokračovala ve stejné míře. Zahraniční novináři čelili zadržením i vyhoštěním, a také systematickým zpožděním a zamítnutím prodloužení víz. Čínské a další technologické firmy působící mimo Čínu zablokovaly to, co vláda považovala za politicky citlivý obsah, rozšířením svých mezinárodních standardů cenzury. Hongkongský zákon o národní bezpečnosti vedl k ostrému zásahu do svobody projevu, resp. k jejímu potlačení.

OBRÁNCI LIDSKÝCH PRÁV

Čína, navzdory ústavním zvyklostem a mezinárodním závazkům a povinnostem, pokračovala ve svém nepolevujícím pronásledování obránců lidských práv, disidentů a aktivistů. V průběhu roku byli systematicky vystaveni obtěžování, zastrašování, nucenému zmizení, svévolnému zadržení, zadržení v izolaci, jakož i dlouhým trestům odnětí svobody. Přetrvala absence nezávislého soudnictví a účinných záruk spravedlivých soudů. Mnoha právníkům v oblasti lidských práv bylo odepřeno jejich právo na svobodu pohybu a také na setkání se s obžalovanými a jejich zastupování i přístup k materiálům případu. Kritici režimu byli obviňováni ze široce definovaných a vágně formulovaných trestných činů, jako je „rozvracení státní moci“, „podněcování rozvratu státní moci“ a „vyvolávání sporů a vyvolávání problémů“. Desítky prominentních disidentů a aktivistů byly nadále svévolně zadržovány poté, co se zúčastnily soukromého shromáždění v provincii Fujian v Sia-men v prosinci 2019. Dne 23. března vyjádřili odborníci OSN na lidská práva vážné obavy ohledně bývalého právníka pro lidská práva Ding Jiaxiho a dalších, o nichž bylo uvedeno, že byli podrobena nucenému zmizení. Dne 19. června, po šestiměsíčním zadržení v izolaci, byli právníci Xu Zhiyong a Ding Jiaxi formálně zatčeni za „podněcování k rozvratu státní moci“ a umístěni pod „rezidenční dozor na určeném místě“ bez přístupu ke svým rodinám a právníkům podle jejich výběru.

Dne 24. února byl hongkongský knihkupec Gui Minhai po tajném procesu odsouzen k 10 letům vězení na základě obvinění z „nezákonného poskytování zpravodajských informací zahraničním subjektům“, poté, co byl v utajení souzen mezi 31. srpnem a 4. zářím. Huang Qi, zakladatel a ředitel sečuánského webu o lidských právech „64 Tianwang“, byl odsouzen k 12 letům vězení, a zdálo se, že vykazuje příznaky podvýživy. Australský spisovatel

a blogger Yang Hengjun, který byl od 30. prosince 2019 v izolaci byl obviněn ze špionáže, se konečně mohl 31. srpna setkat s australským konzulárním zástupcem a svým právníkem. Yang údajně vydržel přes 300 výslechů a nadále popíral všechna obvinění proti němu. Pět let po bezprecedentním zásahu proti aktivistům a právníkům v oblasti lidských práv známém jako „709 zákroků“ zůstalo mnoho právníků ve vězení nebo pod přísným dohledem. 17. června byl právník pro lidská práva Yu Wensheng tajně souzen a odsouzen ke čtyřem letům vězení za údajné „podněcování k rozvratu státní moci“ poté, co byl držen v izolaci po dobu 18 měsíců. Yu byl mučen ve vazbě a jeho zdravotní stav se podle jeho právníka zhoršil. Právník v oblasti lidských práv Jiang Tianyong, který byl propuštěn v roce 2019 poté, co si odpykal dvouletý trest za „podněcování k rozvratu státní moci“, zůstal pod přísným dohledem spolu se svými rodiči. Právník v oblasti lidských práv Wang Quanzhang byl propuštěn z vězení 4. dubna po více než čtyřletém vězení za „rozvracení státní moci“ a koncem dubna se sešel se svou rodinou. Podle jeho právníka byl Wang vystaven mučení.

AUTONOMNÍ REGIONY: SIN-ŤIANG, TIBET A VNITŘNÍ MONGOLSKO

Tvrdá a rozsáhlá represe proti etnickým menšinám pokračovaly v nezmenšené míře pod záminkou „anti-separatismu“, „anti-extremismu“ a „boje proti terorismu“ v Ujgurské autonomní oblasti Sin-ťiang (Sin-ťiang) a Tibetské autonomní oblasti (Tibet). Přístup do Tibetu (a z Tibetu) byl i nadále velmi omezený, zejména pro novináře, akademické pracovníky a organizace pro lidská práva, což extrémně ztěžuje vyšetřování a dokumentaci lidskoprávní situace v regionu. Od roku 2017 bylo v Sin-ťiangu svévolně a bez soudu zadrženo přibližně jeden milion Ujgurů, Kazachů a dalších převážně muslimských národů. Byli podrobena politické indoktrinaci a nucené kulturní asimilaci v centrech „transformace prostřednictvím vzdělávání“.

Dokumentování celého rozsahu porušení lidských práv nebylo možné z důvodu nedostatku veřejně dostupných údajů a omezení přístupu do regionu. Přestože úřady původně existenci táborů popíraly, později jejich existenci přiznaly a popsaly je jako střediska „odborného vzdělávání“. Nicméně satelitní snímky naznačovaly, že v průběhu roku se stále více budovaly tábory. Prominentní ujgurský historik a vydavatel Iminjan Seydin, nevěstný od roku 2017, se náhle znovu objevil a ocenil čínskou vládu ve videu zveřejněném státními novinami v angličtině na začátku května. Zdálo se, že jeho komentáře ve videu byly napsány ve snaze zdiskreditovat veřejné svědectví jeho dcery o svévolném zadržení. Mahira Yakub, Ujgurka, která pracovala v pojišťovně, byla obviňována z „poskytování materiální podpory teroristické činnosti“ za převod peněz jejím rodičům v Austrálii. Podle její sestry byly peníze převedeny v roce 2013, aby pomohly rodičům koupit dům. Kazašský spisovatel Nagyz Muhammed byl v září odsouzen k doživotnímu vězení na základě obvinění ze „separatismu“ v

souvislosti s večeří, kterou měl před deseti lety na Den nezávislosti Kazachstánu s přáteli. Stále větší počet Ujgurů žijících v zahraničí požadovali od úřadů důkazy o životě svých pohřešovaných příbuzných v Sin-ťiang. Ujgurům žijícím v zahraničí údajně čínské diplomatické úřady v zemích jejich pobytu řekly, že si mohou čínské pasy obnovit pouze v případě, že se vrátí do Sin-ťiang. Čínská velvyslanectví a agenti obtěžovali a zastrašovali členy ujgurských a dalších menšinových komunit po celém světě.

Aby umlčeli a potlačili aktivity Ujgurů žijících v zahraničí, místní úřady v Sin-ťiang se zaměřily na jejich příbuzné. Četní Ujguři žijící v zámoří byli kontaktováni čínskými bezpečnostními agenty prostřednictvím aplikací pro zasílání zpráv a požádáni o poskytnutí informací, jako jsou identifikační čísla, místa bydliště, pasové fotografie a identifikační údaje jejich příbuzných. Jiní údajně obdrželi opakované výzvy od bezpečnostní policie s žádostí, aby shromáždili informace a špehovali ostatní v zámořských ujgurských komunitách. V červnu 50 nezávislých odborníků OSN ostře kritizovalo Čínu mimo jiné za represí vůči náboženským a etnickým menšinám v Sin-ťiang a Tibetu. Dne 6. října vydalo 39 členských států OSN společné prohlášení, v němž vyjádřilo vážné znepokojení nad situací v oblasti lidských práv v Sin-ťiang, Hongkongu a dalších regionech a vyzvalo Čínu, aby umožnila okamžitý, smysluplný a neomezený přístup do Sin-ťiang nezávislým pozorovatelům, včetně vysokého komisaře OSN pro lidská práva a příslušným držitelům mandátu pro zvláštní postupy. Čína, která využívá svůj rostoucí politický a ekonomický vliv a rozšiřující se roli v OSN, pokračovala v hledání způsobů, jak zpochybnit zavedené mechanismy v oblasti lidských práv. Ve Vnitřním Mongolsku byly v celém regionu protesty proti politice dvojjazyčné výuky, která by postupně změnila výuku několika tříd od mongolštiny k mandarínské čínštině během devíti let povinné školní docházky. Podle zpráv z médií byly stovky lidí, včetně studentů, rodičů, učitelů, těhotných žen a dětí, zatčeny za „vyvolávání sporů a vyvolávání problémů“ pouze proto, že se účastnily pokojných protestů nebo sdílely informace o protestech na internetu. Právník v oblasti lidských práv Hu Baolong byl údajně formálně zatčen na základě obvinění z „úniku státního tajemství do zámoří“.

PRÁVO NA ZDRAVÍ

Vládní cenzura bránila sdílení důležitých informací během prvních týdnů po vypuknutí COVIDu-19 ve Wu-chanu. V rané fázi epidemie bylo novinářům i zdravotnickým pracovníkům bráněno podávat zprávy o vypuknutí. Místní úřady později připustily, že informace zadržovaly. Do 21. února bylo podle ministerstva veřejné bezpečnosti již více než 5 511 případů vyšetřování trestných činů proti jednotlivcům, kteří zveřejnili informace týkající se ohniska COVIDu-19 za „konstrukci lží a záměrné šíření falešných a škodlivých

informací“. Přestože zdravotníci vzbudili na konci prosince 2019 poplach ohledně viru, vláda selhala v pohotové reakci a její zacílení na ty, kdo promluvili, zpozdilo koordinovanou reakci.

SVOBODA PROJEVU

Cenzura internetu pokračovala, částečně „poháněná“ snahou potlačit informace o COVIDu-19 a extrémními opatřeními lockdownu. Zdravotníci a aktivisté byli obtěžováni úřady za „nepravdivé komentáře“ a „vážné narušení společenského řádu“ ve Wu-chanu, epicentru pandemie. Doktor Li Wenliang, jeden z osmi, kteří se pokusili varovat před ohniskem nákazy, byl pokárán místní policií čtyři dny poté, co poslal varovnou zprávu v chatovací skupině s žádostí, aby lékaři nosili osobní ochranné prostředky, aby se zabránilo infekci. Jeho následná smrt kvůli nákaze COVIDem-19 rozpoutala celonárodní smutek a pobouření s požadavky na svobodu projevu a ukončení cenzury. Úřady zablokovaly stovky kombinací klíčových slov na sociálních médiích a aplikacích pro zasílání zpráv. Online příspěvky nesouhlasících nebo citlivých hashtagů souvisejících s vypuknutím pandemie a požadavky na svobodu projevu byly rychle smazány. Uniklá oznámení naznačovala, že úřady nařídily lidem obviněným z „šíření fám“, aby odstranili své účty a příspěvky na sociálních sítích. Úřady zadržovaly nebo jinak trestaly lidi za odhalení podrobností o vypuknutí COVIDu-19. Řada novinářů a aktivistů byla údajně obtěžována a podrobena dlouhodobému zadržování v izolaci pouze kvůli sdílení informací o COVIDu-19 na sociálních médiích. Obránce lidských práv Chen Mei byl, spolu s dalšími dvěma přispěvateli do informačního projektu známého jako Terminus2049, zadržen policií v Pekingu 19. dubna a zůstal mimo kontakt se svými rodinami, pouze za shromažďování a archivování veřejných informací o pandemii. Právník a občanský novinář Chen Qiushi a Wuhan Fang Bin zmizeli počátkem února poté, co informovali o ohnisku a zveřejnili záběry z nemocnic ve Wu-chanu. Jejich přesné místo pobytu zůstalo neznámé. Dne 28. prosince byla občanská novinářka Zhang Zhan odsouzena ke čtyřem letům vězení za zprávy o COVIDu-19 ve Wu-chanu. Zhangová byla spoutaná 24 hodin denně po dobu delší než tři měsíce a poté, co zahájila hladovku, byla údajně mučena a násilně krmena dozorci. V průběhu roku čelili někteří zahraniční novináři vyhoštění, zatímco jiní zaznamenali zpoždění a odmítnutí obnovení víz. Čínské ministerstvo zahraničí odvolalo pověřovací listiny a vyloučilo americké novináře z několika amerických mediálních skupin. V srpnu byl australskému novináři Cheng Leiovi nařízen „rezidenční dozor na určeném místě“ pro podezření z „ohrožení národní bezpečnosti“. Dva další australští novináři opustili zemi poté, co byli zpočátku zadrženi a vyslýcháni bezpečnostními složkami. V dubnu úřady zavedly nová přísná omezení pro akademické práce týkající se sledování původu COVIDu-19 a požadovaly, aby byly předloženy ke schválení pracovní skupině jmenované Státní radou. Dne 13. července byl profesor práva

Xu Zhanrun, který zveřejnil kritiku reakce vlády na vypuknutí pandemie COVIDu-19 zadržen a propuštěn po šesti dnech. Jeden den po propuštění z vězení, byl údajně následně propuštěn z práce na univerzitě Tsinghua. Dne 19. srpna Pekingská univerzita oznámila novou sadu pravidel pro účast na online webinářích a konferencích pořádaných zahraničními subjekty, stejně jako organizacemi v Hongkongu a Macau. Toto oznámení požadovalo, aby účastníci požádali o souhlas 15 dní před konáním akce. Čínská cenzura a dohled v průběhu roku přesáhly její hranice. V souladu s přísnými domácími standardy cenzury čínské technologické firmy působící mimo Čínu blokovaly a cenzurovaly obsah považovaný za „politicky citlivý“, včetně témat týkajících se etnických menšin, politických nepokojů a kritiky čínské vlády. Dne 12. června telekonferenční společnost ZOOM přiznala, že nechala na žádost čínské vlády pozastavit účty aktivistů v oblasti lidských práv mimo Čínu a prozradila, že zablokuje jakékoli další schůzky, které vláda považuje za „nezákonné“. TikTok, aplikace pro sdílení videí, odstranila četná videa sdílená Ujgury žijícími v zahraničí, kteří chtěli upozornit na jejich pohřešované příbuzné. Uniklé interní dokumenty ukázaly, že platforma nařídila moderátorům obsahu cenzurovat videa s „politicky citlivými“ tématy, jako je Falun Gong nebo zásahy na náměstí Nebeského klidu v roce 1989.

SVOBODA NÁBOŽENSTVÍ A VÍRY

Předpisy platné od 1. února stanovily, že náboženské skupiny musí „následovat vedení Čínské komunistické strany ... vytrvat ve směru sinizace náboženství a uplatňovat základní socialistické hodnoty“. Vláda se snažila uvést náboženské učení a praktiky do souladu se státní ideologií a komplexně posílit kontrolu nad státem schválenými i neregistrovanými náboženskými skupinami. Zprávy dokumentovaly zničení tisíců kulturních a náboženských míst, zejména v severozápadě Číny. Státní represe náboženství v Sin-ťiang a Tibetu zůstaly tvrdé. Lidé byli svévolně zadržováni za běžné náboženské praktiky, které úřady považovaly „za „známky extremismu“ podle „nařízení o deextremifikaci.“

LGBTI+

Dne 13. srpna oznámil Shanghai Pride, největší a nejdéle trvající čínský LGBTI+ festival, zrušení všech budoucích aktivit uprostřed zmenšujícího se prostoru pro LGBTI+ komunitu. Aktivisté čelili obtěžování kvůli tomu, že vystupovali proti diskriminaci a homofobii. Online platformy blokovaly a odstraňovaly obsah i hashtagy související s LGBTI+. Přes různé výzvy a rostoucí tlak, pokračovali členové LGBTI+ komunit v boji za svá práva. Jeden vysokoškolský student údajně podal oficiální stížnost na zmínky o LGBTI+ lidech ve vládou schválené učebnici, jako o trpících „běžnou psychosexuální

poruchou“. Soud v srpnu žalobu zamítl, přestože Čína přestala v roce 2001 klasifikovat „homosexualitu“ jako duševní poruchu. 28. května přijal Národní lidový kongres (NPC) svůj vůbec první občanský zákoník, jehož návrh obdržel 213 634 komentářů od veřejnosti ohledně kapitoly o manželství. Ačkoli mluvčí NPC uznal velký počet výzev k sňatku osob stejného pohlaví, dosud nebyl legalizován podle občanského zákoníku, který vstoupil v platnost 1. ledna 2021.

ZVLÁŠTNÍ ADMINISTRATIVNÍ OBLAST HONGKONG

Nejvyšší zákonodárci Číny přijali široce formulovaný zákon Čínské lidové republiky o ochraně národní bezpečnosti ve Zvláštní administrativní oblasti Hongkongu (zákon o národní bezpečnosti). Místní vláda eskalovala své kroky proti prodemokratickým aktivistům i vůdcům opozice a použila národní bezpečnost jako záminku k zásahům do médií a školství. Právo na svobodu pokojného shromažďování bylo dále omezeno svévolným prosazováním předpisů o fyzickém distancování se v souvislosti s pandemií COVIDu-19.

Po protestech v roce 2019 přetrvávalo potlačování práva na pokojné shromažďování. Pouhé tři hodiny po protestech na Nový rok vyhlásila policie schválenou demonstraci za „nezákonnou“ a poskytla organizátorům a desítkám tisíců převážně pokojných demonstrantů 30 minut k rozchodu. Policie poté začala na protestující střílet slzný plyn i vodní děla a zatkla 287 lidí, včetně tří lidskoprávních pozorovatelů. Dne 18. dubna úřady zatkly 15 významných prodemokratických vůdců a aktivistů za porušení nařízení o veřejném pořádku, což je zákon často používaný k zákazu a ukončení převážně pokojných protestů. Byli obviněni za to, že organizovali a připojovali se k „neoprávněným shromážděním“, která se konala více než šest měsíců před jejich zatčením. Právo na svobodu pokojného shromažďování bylo dále omezeno poté, co úřady v reakci na pandemii COVIDu-19 zavedly fyzické distanční předpisy. V březnu vláda zavedla nařízení o prevenci a kontrole nemocí (zákaz shromažďování skupin), které zakazuje veřejná shromáždění více než čtyř lidí. Zákaz byl několikrát revidován a na konci roku platil pro shromáždění více než dvou lidí. Úřady následně zakázaly nejméně 14 protestů s odvoláním na pandemii COVIDu-19. Patřil mezi ně úplný zákaz každoročního setkání 4. června na Tiananmenu a protestní pochod 1. července, a to navzdory příslibům dodržovat fyzické distancování ze strany organizátorů obou shromáždění, kteří poskytli úřadům podrobné plány preventivních opatření. Bylo to poprvé, co vláda zakázala některý z těchto dvou výročních protestů. Přes tento zákaz se na historickém místě protestů sešly tisíce lidí, aby si připomněly čtvrtý červen, 26 aktivistů bylo obviněno z „neoprávněného shromáždění“. Ke 4. prosinci vydala hongkongská policie na základě zákazu veřejného shromažďování nejméně 7 164 pokut dle zákazu veřejného shromažďování. Poklidní demonstranti byli

často terčem nového zákazu navzdory dodržování fyzických distančních opatření. Novináři zabývající se protesty byli také pokutováni, a to navzdory výjimce podle nařízení, která se vztahuje na ty, kteří se jich účastnili jako součást své práce. V reakci na pandemii COVIDu-19 v únoru vstoupilo do stávky přibližně 9 000 zdravotnických pracovníků v nemocnicích proti zpoždění vlády při provádění hraničních kontrol. Nemocniční úřad později požadoval, aby zúčastnění jednotlivci vysvětlili svoji „nepřítomnost v práci“, a vyhrožoval, že se jim pomstí, čímž vzkazoval lékařům, aby neorganizovali protesty a nešli do stávky.

Národní bezpečnost byla použita jako záminka k omezení svobody projevu. Podle extrémně vágních ustanovení zákona o národní bezpečnosti přijatých 30. června, bez jakékoli smysluplné diskuze, která vstoupila v platnost následující den, lze považovat za hrozbu pro „národní bezpečnost“ prakticky cokoliv. Zákon dává úřadům nové důvody pro stíhání mírových a poklidných aktivit a vytvořil tím mrazivý účinek na svobodu projevu. Do konce roku úřady zatklly 34 jednotlivců za zobrazování politických sloganů, zakládání zahraničních organizací požadujících nezávislost Hongkongu nebo podporu různých politických skupin.

10. srpna byl zatčen Jimmy Lai, majitel prodemokratických novin Apple Daily, za „spolupráci s cizí zemí nebo vnějšími živly“. Policie provedla razie v kancelářích novin a prohledala dokumenty, čímž porušila práva novinářů. Lai zůstal ve vazbě dokud se prokurátoři neodvolali proti dřívějšímu vydání kauce. Dne 6. října úřady propustily učitele základní školy za „šíření myšlenky nezávislosti Hongkongu“, údajně za to, že žákům dal pracovní list obsahující otázky jako „Co je svoboda projevu?“ a „Jaký je důvod pro obhajobu nezávislosti Hongkongu?“

Dne 4. března, Nejvyšší soud v prvním stupni rozhodl, že páry stejného pohlaví, které se vzaly v zahraničí, mohou požívat stejných práv žádat o veřejné nájemní bydlení. Dne 18. září Nejvyšší soud přiznal manželským párům osob stejného pohlaví stejná práva na dědictví, pokud jeden z manželů zemřel bez závěti. V samostatném rozsudku vyneseném ve stejný den však soud rozhodl, že odeprít manželům osob stejného pohlaví právo uzavřít sňatek v Hongkongu není v rozporu s ústavou.

TURECKO / TURKEY

Justice ignorovala záruky na spravedlivý i řádný proces a pokračovala v uplatňování široce definovaných "protiteroristických" zákonů k potrestání činů chráněných mezinárodními normami o lidských právech. Někteří členové soudních a právnických profesí byli za legitimní výkon svých profesních povinností podrobeni sankcím. Soudní obtěžování jednotlivců, jako jsou novináři, politici, aktivisté, uživatelé sociálních médií a obránci lidských práv, za jejich skutečný nebo domnělý nesouhlas s režimem, pokračovalo. Čtyři obránci lidských práv, včetně Tanera Kılıçe, byli bez důkazů odsouzeni v soudním procesu. Navzdory osvobozujícímu rozsudku a rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva (ESLP) o jeho propuštění, zůstal Osman Kavala ve vězení. Někteří vládní představitelé, včetně prezidenta Erdoğan, schválili změny namířené proti LGBTI+ osobám. Vládnoucí strana hrozila odstoupením od Istanbulské úmluvy. Změny zavedené v souvislosti s pandemií COVIDu-19 zamezily předčasné propuštění těch, kteří byli nespravedlivě odsouzeni podle "protiteroristických" zákonů a byli zadrženi ve vyšetřovací vazbě. Důvěryhodné zprávy plné důkazů o mučení i dalším špatném zacházení nadále přicházely.

V únoru zahájilo Turecko vojenskou operaci proti syrským silám poté, co syrské letecké útoky zabily 33 tureckých vojáků v syrském Idlibu. Turecko současně vyhlásilo své hranice s EU za otevřené a podpořilo a usnadnilo přepravu k řeckým hranicím tisícům žadatelů o azyl. Řecké síly reagovaly násilnými kroky, což mělo za následek přinejmenším tři úmrtí. V dubnu vláda využila krizi pandemie COVIDu-19 k dalšímu potlačení opozice, zakázala několik komunitních dárcovských kampaní vedených opozicí a zahájila vyšetřování snah starostů Istanbulu a Ankary o získávání finančních prostředků během pandemie. V březnu a později znovu v říjnu zakázalo ministerstvo zdravotnictví odchody zdravotnických pracovníků kvůli pandemii COVIDu-19. Toto opatření bylo původně plánováno na tříměsíční období, ale později bylo prodlouženo až do odvolání. V listopadu a prosinci byla sociálním médiím, včetně Facebooku, Twitteru a Instagramu, uložena pokuta 40 milionů tureckých lir (více než 4 miliony EUR) za to, že nejmenovaly zákonné zástupce v Turecku, což je vyžadované novelizovaným zákonem o sociálních médiích. Společnosti, které neplní zákonné povinnosti, budou čelit dalším sankcím, včetně snížené rychlosti připojení, které v Turecku znemožní jejich služby. V prosinci oznámil YouTube, že v zemi zakládá právní subjekt.

JUSTICE

Na konci roku stále probíhalo disciplinární vyšetřování zahájené Radou soudců a státních zástupců proti třem soudcům, kteří dne 18. února zprostiti viny tři obžalované z Gezi, včetně lídra občanské společnosti Osmana Kavaly.

Vyšetřování následovalo po prezidentově veřejné kritice rozhodnutí o zproštění viny. V červenci přijal parlament zákon, který mění strukturu advokátních komor. Tisíce právníků protestovalo a 78 z 80 advokátních komor podepsalo prohlášení proti reformě. Nový zákon oslabuje autoritu a nezávislost těchto asociací. Trestní vyšetřování zaměřená na právníky zastupující klienty obviněné z „trestných činů souvisejících s terorismem“ pokračovala. V září policie zadržela 47 právníků podezřelých z „členství v teroristické organizaci“ pouze na základě jejich práce. Minimálně 15 právníků bylo vzato do předběžné vazby. V září také kasační soud potvrdil tresty odnětí svobody 14 právníkům z Progressive Lawyers Association, stíhaných podle právních předpisů souvisejících s terorismem.

STÍHÁNÍ NESOUHLASU

Trestní vyšetřování, stíhání podle protiteroristických zákonů i represivní vyšetřovací vazba se nadále používaly k umlčení nesouhlasu bez jakýchkoliv důkazů o trestných činech. Pod záminkou boje proti „falešným zprávám“, „podněcování“ nebo „šíření strachu a paniky“, používaly úřady trestní právo k cílení na ty, kdo diskutují o pandemii COVID-19 online. Útvar kybernetických zločinů ministerstva vnitra tvrdil, že 1 105 uživatelů sociálních médií dělalo „propagandu pro teroristickou organizaci“, mimo jiné „sdílením provokativních příspěvků o COVID-19“ mezi 11. březnem a 21. květnem; 510 osob mělo být předvoláno k výslechu. V říjnu se prezident zaměřil na Tureckou lékařskou asociaci (TTB) a nazval jejího nového předsedu „teroristou“ poté, co TTB opakovaně kritizovala reakci vlády na COVID-19. V dubnu, když se COVID-19 v zemi rozšířil, změnila vláda zákon o výkonu trestů umožňující okamžité propuštění až 90 000 vězňů. Konkrétně byli vyloučeni vězni ve vyšetřovací vazbě a ti, kteří byli odsouzeni podle zákonů o terorismu.

Pokračovalo intenzivní vyšetřování a stíhání zaměřené na bývalé poslance a členy opozičních stran. V červnu odvolací soud v Istanbulu potvrdil odsouzení Canan Kaftancıoğluové, istanbulské předsedkyně opoziční Republikánské lidové strany (CHP). Byla odsouzena na devět let a osm měsíců vězení za „urážku prezidenta“ a „urážku veřejného činitele“, „podněcování k nepřátelství a nenávisti“ a „propagandu teroristické organizace“. Rozsudek odkazoval na tweety, které sdílela před sedmi lety. Případ byl na konci roku projednáván před kasačním soudem. V říjnu bylo 20 bývalých a současných členů pro-kurdské strany Demokracie lidu (HDP), včetně starosty města Kars, Ayhana Bilgena, posláno zpět do vyšetřovací vazby za údajnou roli v násilných protestech v říjnu 2014. Obvinění vycházela převážně z příspěvků na sociálních sítích z oficiálního twitterového účtu HDP z té doby. Po zadržení Ayhana Bilgena v předsoudní vazbě ministerstvo vnitra dne 2. října jmenovalo guvernéra Karsu správcem obce Kars. Bývalí spolupředsedové Selahattin

Demirtaş a Figen Yüksekdağ zůstali ve vyšetřovací vazbě v rámci téhož vyšetřování od září 2019. Koncem roku bylo u soudu prvního stupně v jednání nové obvinění několik dní poté, co Velký senát ESLP vyzval k okamžitému propuštění Selahattina Demirtaše, po zjištění, že byla porušena jeho práva na svobodu projevu, bezpečnost, svobodné volby a nebýt vystaven zneužití a omezení práv. V prosinci schválil parlament nový zákon, který měl zdánlivě zamezit financování šíření zbraní hromadného ničení, ale ve skutečnosti měl následky na organizace občanské společnosti. Zákon zahrnoval umožnění vyloučení osob vystavených stíhání v rámci protiteroristických zákonů z NGO výborů a jejich nahrazení zástupci jmenovanými vládou.

SVOBODA PROJEVU

Novináři i další pracovníci médií zůstali ve vyšetřovacích vazbách nebo ve výkonu trestu odnětí svobody. Někteří stíhání podle protiteroristických zákonů byli usvědčeni a odsouzeni na roky vězení; jejich legitimní práce byla uvedena jako důkaz trestných činů. V březnu policie zadržela nejméně 12 novinářů za jejich zpravodajství o pandemii COVIDu-19, včetně novinářky a obrádkyně lidských práv Nurcany Baysalové, která byla obviněna z „podněcování veřejnosti k nepřátelství a nenávisti“ za své příspěvky na sociálních sítích. Šest novinářů bylo uvězněno za zpravodajství o pohřbu dvou údajných důstojníků zpravodajských služeb z Turecké národní zpravodajské služby (MIT) zabitých v Libyi. V květnu bylo šest zadržených (a jeden další novinář) obžalováno za „odhalení totožnosti důstojníků zpravodajských služeb“. V září bylo pět z nich odsouzeno k trestu odnětí svobody za „zveřejnění zpravodajských informací“. Novináři Alptekin Dursunoğlu a RawinSterk Yıldız, kteří byli v březnu zadrženi za své příspěvky na sociálních médiích, byli propuštěni při svém prvním slyšení v březnu a září. Jejich kauzy pokračovaly i na konci roku.

OBRÁNCI LIDSKÝCH PRÁV

Desítky obránců lidských práv čelily vyšetřování a trestnímu stíhání za svou práci v oblasti lidských práv. V červenci byl soud Büyükada s 11 obránci lidských práv uzavřen odsouzením Tanera Kılıça z „členství v teroristické organizaci Fethullah Gülen (FETÖ)“ na šest let a tři měsíce vězení; İdil Eser, Günal Kurşun a Özlem Dalkıran byli odsouzeni na „jeden rok a 13 měsíců“ za „vědomou a dobrovolnou podporu FETÖ“. Ostatních sedm obžalovaných bylo osvobozeno. 1. prosince potvrdil regionální odvolací soud odsouzení čtyř obránců lidských práv, kteří se odvolali ke kasačnímu soudu. V únoru byl Osman Kavala a osm dalších představitelů občanské společnosti osvobozeno ze všech obvinění, včetně „pokusu o svržení vlády“ a údajného „řízení“ protestů Gezi Park v roce 2013. Osman Kavala byl však zadržen kvůli novým obviněním jen několik hodin po propuštění. V květnu potvrdila Velká komora

Evropského soudu pro lidská práva své rozhodnutí z prosince 2019 požadující jeho okamžité propuštění - když shledal, že jeho prodloužená vazba je nezákonná a slouží „postrannímu účelu“. Při vyšetřování případu v září a říjnu a s jeho prozatímním usnesením, vyzval v prosinci Výbor ministrů Rady Evropy Turecko, aby vyhovělo rozhodnutí ESLP. V říjnu přijal istanbulský soud novou obžalobu proti Osmanovi Kavalovi a americkému akademikovi Henry Barkeyovi a obvinil je z „pokusu o svržení ústavního pořádku“ a „špionáže“ navzdory nedostatku důkazů. V prosinci nezjistilo Valné shromáždění Ústavního soudu žádné porušení během jeho probíhající vyšetřovací vazby. Osman Kavala zůstal na konci roku ve vězení. V lednu požádal istanbulský prokurátor v hlavním soudním procesu s Özgürem Gündemem o odsouzení lidskoprávního právníka Erena Keskina spolu s dalšími, kteří se zúčastnili solidární kampaně. V únoru byli v prozatímním rozhodnutí osvobozeni spoluobžalovaní Necmiye Alpay a Aslı Erdoğan. Trestní stíhání proti Eren Keskinovi a dalším třem obžalovaným pokračovalo. V březnu byl Raci Bilici, bývalý předseda Diyarbakírské pobočky nevládní organizace pro lidská práva (IHD), odsouzen za „členství v teroristické organizaci“ na šest let a tři měsíce vězení kvůli práci v oblasti lidských práv. Koncem roku bylo podáno odvolání. V říjnu, po zprávě výzkumné skupiny Forensic Architecture z roku 2019, bylo zahájeno vyšetřování tří policistů a údajného člena ozbrojené strany Kurdistan Workers Party (PKK) obviněných ze zabití právníka pro lidská práva Tahira Elçiho, téměř pět let po jeho smrti v Diyarbakır. Policisté čelili obvinění ze „způsobení smrti zaviněné nedbalostí“.

PRÁVA LGBTI+ OSOB

V dubnu vysoký představitel pro náboženské záležitosti (Diyanet) obvinil homosexualitu a osoby v mimomanželských vztazích ze šíření HIV/AIDS. V pátečním kázání zaměřeném na pandemii COVIDu-19 povzbuzoval následovníky, aby bojovali proti tomuto „zlu“, výzvou podporovanou prezidentem. Advokátní komory kritizující prohlášení čelily vyšetřování z trestných činů podle článku 216/3 trestního zákoníku, který kriminalizuje „urážku náboženských hodnot“.

PRÁVA ŽEN A DÍVEK

V červenci vedla brutální vražda 27leté studentky Pınar Gültekinové k celonárodním protestům. Na konci roku pokračoval proces se dvěma muži obviněnými z její vraždy. V srpnu vyvolaly návrhy některých politiků vládnoucí Strany spravedlnosti a rozvoje (AKP) na odstoupení od Istanbulské úmluvy demonstrace po celé zemi. Organizace zabývající se právy žen kritizovaly nedostatečnou implementaci úmluvy, včetně neadekvátní reakce na rostoucí domácí násilí během omezení kvůli COVIDu-19. Ministerstvo vnitra oznámilo,

že v roce 2020 zemřelo 266 žen na základě násilí podmíněného pohlavím, ačkoli údaje poskytované ženskými organizacemi byly mnohem vyšší.

SVOBODA SHROMAŽDOVÁNÍ

V březnu úřady již druhý rok po sobě zakázaly pochod během Mezinárodního dne žen v Istanbulu. Policie použila slzný plyn a gumové kulky k rozehnutí pokojných demonstrantů, kteří se postavili proti zákazu. V listopadu začalo stíhání šesti žen obviněných z „nerozchodu“ podle článku 32 Zákona o shromážděních a demonstracích. Obvinění souviselo s jejich účastí na pokojném protestu Las Tesis za ukončení vraždění žen v prosinci 2019. Správní soud v Ankaře rozhodl, že zákaz studentského duhového pochodu na akademické půdě byl nezákonný. Dne 10. prosince byl soud s 18 studenty a jedním akademikem Středovýchodní technické univerzity v Ankaře za účast v duhovém pochodu v kampusu, odložen na duben 2021.

MUČENÍ A DALŠÍ ŠPATNÉ ZACHÁZENÍ

V září utrpěli Osman Şiban a Servet Turgut těžká zranění poté, co byli podle svědectví Osmana Şibana zadrženi a údajně zbiti velkou skupinou vojáků v provincii Van. Servet Turgut zemřel v nemocnici 30. září. Prohlášení Úřadu guvernéra Van a ministra vnitra odporovala výrokům očitých svědků a svědectví Osmana Şibana. Trestní vyšetřování obvinění z mučení, které zahájil prokurátor provincie Van, bylo podrobena příkazu k utajení. V říjnu byli zatčeni čtyři novináři, kteří se případem zabývali, v provincii Van jako „členové teroristické organizace“ na základě novinářských agentur, pro které pracovali a vytváření zpráv o „veřejných událostech v souladu s perspektivou PKK/KCK [Unie kurdských společenství] a jednání v neprospěch státu“. V prosinci byl vězni v předsoudní vazbě ve věznici Diyarbakır, Mehmetovi Sıddık Meşovi, odepřen přístup k neodkladné lékařské péči a vyšetření zdravotnickým personálem poté, co byl údajně podroben krutému bití ze strany vězeňské stráže. Orgány činné v trestním řízení do konce roku nezahájily nezávislé vyšetřování tohoto obvinění.

VYNUCENÁ ZMIZENÍ

V únoru Gökhan Türkmen, jeden ze sedmi mužů obviněných z vazeb na hnutí Fethullah Gülen, kteří se ztratili v roce 2019, líčil u soudu mučení a jiné špatné zacházení, kterému byl vystaven během 271 dnů svého nuceného zmizení. Soud požadoval zahájení trestního vyšetřování jeho obvinění. Místo pobytu Yusufa Bilge Tunça, který zmizel v srpnu 2019, zůstalo do konce roku neznámé.

PRÁVA UPRCHLÍKŮ, ŽADATELŮ O AZYL A MIGRANTŮ

Turecko nadále hostilo největší počet uprchlíků na světě: přibližně 4 miliony lidí, včetně 3,6 milionu Syřanů. Dohoda mezi EU a Tureckem z roku 2016, která zajišťuje evropskou finanční pomoc na podporu uprchlíků v Turecku výměnou za spolupráci v oblasti kontroly a navracení migrantů, nadále platila. Po oznámení otevření hranic EU dne 27. února Turecko bezohledně povzbuzovalo a usnadňovalo pohyb žadatelů o azyl a migrantů k řecké pozemní hranici, kde násilná jednání vedla k úmrtím a zraněním. Na konci března odvedly turecké orgány lidi z příhraniční oblasti. Podle zprávy nevládní organizace zveřejněné v říjnu Turecko během roku deportovalo více než 16 000 Syřanů zpět do Sýrie. Skupina Syřanů v květnu oznámila, že byli násilně navraceni do Sýrie a byli nuceni podepisovat dokumenty, které uvádějí, že se vrátit chtějí. Podle čísel OSN Turecko do září deportovalo přibližně 6 000 lidí do Afghánistánu, ačkoli situace v zemi stále neumožňovala bezpečné a důstojné návraty.

SAÚDSKÁ ARÁBIE / SAUDI ARABIA

Represe práv na svobodu projevu, sdružování a shromažďování nepolevila. Mezi obtěžovanými, svévolně zadržovanými, stíhanými a uvězněnými byli vládní kritici, aktivisté za práva žen, ochránci lidských práv, příbuzní aktivistů, novináři, příslušníci šíitské menšiny a online kritici vládních opatření v souvislosti s pandemií COVIDu-19. Prakticky všichni známí saúdskoarabští obránci lidských práv v zemi byli na konci roku zadrženi nebo uvězněni. Před Specializovaným trestním soudem (SCC) a dalšími soudy pokračovaly hrubě nespravedlivé procesy. Soudy se ve velké míře uchýlovaly k trestu smrti a lidé byli popravováni za širokou škálu zločinů. Migrující pracovníci byli z důvodu pandemie ještě více zranitelní vůči zneužívání a vykořisťování a tisíce z nich byly svévolně zadrženy v zoufalých podmínkách, což vedlo k řadě úmrtí.

Země pokračovala v hospodářských a politických sankcích proti Kataru, spolu s Bahrajnem, Egyptem a Spojenými arabskými emiráty (SAE), během pokračující politické krize v Perském zálivu, která začala v roce 2017. Koalice vedená Saúdskou Arábií v dlouhodobém ozbrojeném konfliktu v Jemenu pokračovala v účasti ve válečných zločinech a dalších závažných porušování mezinárodního práva. Saúdská tisková agentura v březnu oznámila, že Kontrolní a protikorupční úřad (Nazaha) zatkl 298 úředníků veřejného sektoru a vyšetřoval je kvůli korupci. V reakci na prudký pokles cen ropy a ekonomický dopad COVIDu-19 zavedly v květnu úřady úsporná opatření, ztrojnásobily daň z přidané hodnoty na 15% a ukončily příspěvek na životní náklady pro státní zaměstnance. V listopadu se za předsednictví Saúdské Arábie konal virtuální summit G20. Více než 220 organizací občanské společnosti se zavázalo, že se nebude účastnit paralelního procesu zapojení občanské společnosti na protest proti porušování lidských práv v Saúdské Arábii.

SVOBODY PROJEVU, SDRUŽOVÁNÍ A SHROMAŽĎOVÁNÍ

Úřady eskalovaly represí práv na svobodu projevu, sdružování a pokojné shromažďování, mimo jiné prostřednictvím zákroků proti online vyjadřování a omezení svobody projevu v souvislosti s vládními reakcemi na pandemii COVIDu-19. Pronásledovaly, svévolně zadržovaly a stíhaly vládní kritiky, obránce lidských práv, rodinné příslušníky aktivistů a mnoho dalších. V březnu státní zastupitelství oznámilo, že příspěvky na sociálních médiích, které zpochybňují nebo jsou proti zákazu vycházení kvůli COVIDu-19, budou potrestány podle článku 6 zákona o boji proti počítačové kriminalitě. Ten zavádí tresty odnětí svobody až na pět let vězení a maximální pokutu téměř 3 miliony SAR (800 000 USD). Soudy často uplatňovaly zákon proti kyberkriminalitě, aby odsoudily vládní kritiky a zastánce lidských práv za pokojné uplatňování jejich práv na svobodu projevu, přičemž jako důkaz uvedly tweety

nebo jiné pokojné online vyjádření. Úřady nadále zakazovaly formování politických stran, odborů a nezávislých skupin pro lidská práva a stíhaly a věznily ty, kteří založili nebo se angažovali v nelicencovaných organizacích pro lidská práva. Všechna shromáždění, včetně pokojných demonstrací, zůstala zakázána na základě příkazu vydaného ministerstvem vnitra v roce 2011. Členové vládnoucí rodiny, bývalí vládní úředníci a jejich příbuzní byli mezi osobami, které byly svévolně zatčeny nebo zadrženy. Rok po jejím zatčení potvrdil v dubnu oficiální účet na Twitteru zadržení (bez obžalování) Basmy bint Saud Al Saud, dcery bývalého krále Sauda bin Abdulaziz Al Sauda, spisovatelky a aktivistky v oblasti lidských práv. Její rodina vyjádřila obavy ohledně jejího zdraví, protože má zdravotní problémy, které vyžadují léčbu.

OBRÁNCI LIDSKÝCH PRÁV

Úřady svévolně zadržovaly, stíhaly a uvězňovaly obránce lidských práv a rodinné příslušníky aktivistů za práva žen - za jejich pokojné aktivity a práci v oblasti lidských práv, mimo jiné podle zákona o boji proti terorismu i zákona o boji proti počítačové kriminalitě. Do konce roku byli prakticky všichni saúdskoarabští obránci lidských práv bez obvinění ve vazbě, nebo byli souzeni či vězněni. Mezi těmi, kteří byli na delší dobu svévolně zadrženi, aniž by předstoupili před soudce nebo byli obviněni, byl Mohammed al-Bajadi, zakládající člen Asociace pro občanská a politická práva v Saúdské Arábii (ACPRA), který je zadržený od května 2018. V dubnu zemřel ve vazbě z důvodu lékařského zanedbání Abdullah al-Hamid, vězeň svědomí a zakládající člen ACPRA. Rozsáhle psal o lidských právech a nezávislosti soudnictví. Na konci dubna úřady zatkly spisovatele a další, kteří vyjádřili soucit s jeho smrtí, včetně Abdulazize al-Dakhila, ekonoma, spisovatele a bývalého náměstka ministra financí. Více než dva roky po vlně zatýkání obránkyň lidských práv a jejich příznivkyň, pokračovaly úřady v zadržování v izolaci. Loujain al-Hathloul a Nassima al-Sada to zažily na dobu dvou až čtyř měsíců najednou. V prosinci byla Loujain al-Hathloul odsouzena na pět let a osm měsíců vězení poté, co byl její případ v listopadu předán SCC. Několik dalších ženských aktivistek bylo i nadále zadržováno a souzeno před trestním soudem v Rijádu za jejich práci nebo vyjadřování se v oblasti lidských práv.

NESPRAVEDLIVÉ SOUDY

Extrémně nespravedlivé soudní procesy pokračovaly před SCC, protiteroristickým soudem proslulým porušováním lidských práv, včetně hromadných soudů. Mezi těmi, kteří byli i nadále souzeni nebo byli odsouzeni po takových soudních procesech, byli obhájkyně lidských práv, náboženští duchovní i aktivisté obviněni z trestných činů, včetně trestných činů spojených s trestem smrti, kvůli pokojnému vyjadřování svých názorů. V březnu před SCC

začal masový soud s 68 palestinskými, jordánskými a saúdskoarabskými státními příslušníky, kteří čelili domnělým obviněním podle zákona o boji proti terorismu. Dva z nich, Mohammed al-Khudari a jeho syn Hani al-Khudari, byli obviněni ze „vstupu do teroristické entity“. Oba násilně zmizeli během prvního měsíce zadržení a na dva měsíce byli zadrženi v izolaci, i v samovazbě. Od svého zatčení neměli přístup k právnímu zastoupení. V červnu bylo 14 osob, zadržených od dubna 2019 za pokojnou podporu hnutí za práva žen a obránkyň lidských práv, obviněno podle zákona o boji proti počítačové kriminalitě či zákona o boji proti terorismu, případně dle obou. Mezi nimi byl i Salah al-Haidar, syn Azizy al-Yousefové, obhájkyň lidských práv, která stála před soudem za svou práci v oblasti práv žen.

V září obdrželo osm osob konečný rozsudek za vraždu saúdskoarabského novináře Jamala Khashoggiho v Turecku v roce 2018. Trestní soud v Rijádu změnil původních pět trestů smrti na trest odnětí svobody na sedm až 20 let. Úřady povolily účast diplomatů, ale uzavřely soud před médii a nezávislými pozorovateli. Kromě toho nebyla zveřejněna totožnost souzených ani obvinění, kterým čelili. Také v září odsoudil SCC spisovatele a akademika Abdulla al-Malikiho na sedm let vězení za jeho tweety a další online příspěvky, v nichž psal o svobodě projevu i politické reprezentaci a hájil členy ACPRA. Byl také obviněn z pořádání intelektuálního fóra s diskusí o knihách a filozofii, na základě obvinění z „podněcování veřejného mínění proti vládcům země“.

TREST SMRTI

Soudy i nadále ukládaly tresty smrti a provedly mnoho poprav za širokou škálu trestných činů. V dubnu oznámil královský rozkaz ukončení používání trestu smrti u lidí mladších 18 let v době spáchání trestného činu za přečiny, které nesouvisí s právem šaría. Toto nařízení bylo přidáno k zákonu o mladistvých z roku 2018, který brání soudcům ukládat rozsudky smrti osobám mladším 15 let. Tento zákon nebrání soudcům vydávat tresty smrti pro tuto věkovou skupinu v případě trestných činů podle práva šaría nebo trestných činů, za které lze uložit qisas (odvetu). V srpnu, po dlouhém zpoždění, oznámila Saúdská komise pro lidská práva, že státní prokurátor nařídil přezkoumání rozsudků smrti Aliho al-Nimra, Abdullaha al-Zahera a Dawooda al-Marhouna, kterým hrozilo bezprostřední riziko popravy. Tři mladíci byli zatčeni v roce 2012, kdy byli dětmi, a byli obviněni z trestných činů souvisejících s účastí na protivládních protestech ve východní provincii. V prosinci státní zastupitelství rovněž přezkoumalo výzvu k popravě Mohammada al-Faraje, příslušníka místní šíitské menšiny, který byl zatčen ve věku 15 let za svou účast na protivládních protestech“ a místo toho požadovalo trest odnětí svobody. Úřady nedodržovaly mezinárodní standardy spravedlivého procesu v případech trestu smrti, často tajným a zkráceným řízením bez umožnění přístupu obžalovaných k zastoupení

nebo právní pomoci. Zahraniční státní příslušníci často neměli přístup k překladatelským službám v různých fázích zadržení a soudního řízení.

SOUDNÍ TĚLESNÉ TRESTY

V dubnu vydal ministr spravedlnosti oběžník pro všechny soudy, aby realizovaly rozhodnutí Nejvyššího soudu zrušit bičování jako formu trestu a nahradily jej trestem odnětí svobody a pokutami. Bičování pokračovalo v případech, kdy je trest podle práva šaría povinný. Zůstalo nejasné, zda byl zrušen trest bičování uložený blogerovi Raifovi Badawimu. Ten byl v roce 2014 odsouzen na 1 000 ran bičem, 10 let ve vězení, následovaný zákazem cestování na 10 let a vysokou pokutou, za „urážku islámu“ a vytvoření online fóra pro debatu. V lednu 2015 dostal prvních 50 ran. Další bičování bylo odloženo, nejprve ze zdravotních důvodů a od té doby z nejasných důvodů.

PRÁVA ŽEN A DÍVEK

V červenci navrhli členové rady Shura, orgánu, který radí monarchii, změnu výkonného nařízení k zákonu o saúdskoarabském státním občanství tak, aby bylo dětem saúdskoarabských žen vdанých za příslušníky cizí národnosti poskytnuto trvalé bydliště bez jakýchkoli poplatků a zdlouhavých postupů. To bylo předloženo jako prozatímní řešení nedostatků zákona o státní příslušnosti, který zakazuje saúdskoarabským ženám vdанým za příslušníky cizí národnosti předávat své občanství svým dětem. V červenci soud také rozhodl, že „dospělá rozumná žena žijící samostatně není trestný čin“ v případě Maryam al-Otaibi, saúdskoarabské ženy, která je souzena v případě podaném jejím otcem - také jejím zákonným zástupcem - za opuštění domova její rodiny. Maryam al-Otaibi se aktivně účastnila kampaně za ukončení systému poručnictví. Zůstalo nejasné, zda to signalizuje záměr režimu ukončit kriminalizaci žen prchajících z domovů bez svolení jejich opatrovníka (což umožňovalo mužským opatrovníkům zahájit proti nim řízení). Ženy a dívky nadále čelily diskriminaci v právu i praxi v souvislosti s manželstvím, rozvodem a dědictvím a byly nedostatečně chráněny před sexuálním i dalším násilím. Ty, které zažily domácí násilí, nadále potřebovaly povolení mužského poručníka k opuštění domovů.

PRÁVA LGBTI+ OSOB

„Homosexualita“ zůstala v Saúdské Arábii zakázaná a trestá se bičováním a uvězněním. V červenci byl jemenský obránce LGBTI+ práv Mohamed al-Bokari odsouzen na 10 měsíců ve vězení a následně deportován do Jemenu za obvinění související s porušováním veřejné morálky, propagací homosexuality

online a napodobováním žen. Byl zatčen poté, co se objevil na videu, které obhajovalo osobní svobodu LGBTI+ osob.

PRÁVA MIGRANTŮ

V březnu, na začátku pandemie COVIDu-19, úřady zdarma prodloužily povolení k pobytu zahraničním pracovníkům a Saúdská komise pro lidská práva oznámila propuštění 250 zahraničních vězňů zadržovaných za nenásilné trestné činy imigrace a pobytu. Avšak přibližně 10 milionů migrujících pracovníků v Saúdské Arábii nadále podléhalo systému kafala (sponzorství), který nad nimi poskytuje zaměstnavatelům nepřiměřenou moc a brání jim opustit zemi nebo změnit zaměstnání bez souhlasu jejich zaměstnavatelů, což zvyšuje jejich zranitelnost k zneužívání pracovní síly a vykořisťování. Během pandemie COVID-19 tato situace - kromě nepříznivých životních podmínek, omezené právní ochrany a omezeného přístupu k preventivní zdravotní péči a léčbě - staví migrující pracovníky do ještě zranitelnější pozice a zvyšuje riziko COVIDu-19. Od března byly tisíce etiopských migrantů, včetně těhotných žen a dětí, svévolně zadržovány v drsných podmínkách v nejméně pěti zadržovacích střediscích po celé zemi. Zadržené osoby uvedly, že jim chybí odpovídající jídlo, voda, zdravotní péče, hygienická zařízení a oblečení. Cely byly silně přeplněné a vězni nemohli chodit ven. Na specifické potřeby těhotných a kojících žen nebyl brán ohled. Novorozenci, kojenci a teenageři byli zadržováni ve stejně zoufalých podmínkách jako dospělí. I když bylo obtížné stanovit rozsah úmrtí ve vazbě a potvrdit všechna taková obvinění, zadrženi uvedli, že viděli sedm mrtvých těl vězňů. Tři ženy uvedly, že byly v kontaktu s uvězněnou ženou, jejíž dítě zemřelo v zadržení. Osm zadržovaných osob uvedlo, že zažili a byli svědky bití ze strany dozorců, a dva uvedli, že dozorcí k trestům používali i elektrické šoky.